

Harri Nurmi & Roni Vatto
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK)
Nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus
Opinnäytetyö, 2019

"ROHKAISE MINUA, HENKI"

**Materiaalipaketti nuoren hengellisen identiteetin tukemiseksi
rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä**

TIIVISTELMÄ

Nurmi, Harri & Vatto, Roni

"Rohkaise minua, Henki" – materiaalipaketti nuoren hengellisen identiteetin tukemiseksi rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä

46 s., 2 liitettä

Kevät 2019

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsinki

Sosiaalialan koulutusohjelma, kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoitus oli kehittää materiaalipaketti nuoren hengellisen identiteetin tukemiseksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyössä. Tavoitteena oli nuorten hengellisen elämän tukeminen ja hengellisyyden hyötyjen tuominen nuorille. Toinen tavoite oli seurakuntien nuorisotyön kehittäminen henkilökohtaisen spiritualiteetin huomioimisessa. Seurakunnat voivat hyödyntää materiaalipakettia toiminnassaan ja monipuolistaa nuorten hengellistä elämää. Kohderyhmämme oli rippikoulun jälkeinen nuorisotyö eli 16–18-vuotiaat nuoret.

Opinnäytetyö on produktiomuotoinen ja sisältää raportin sekä liitteenä olevan "Menetelmiä hengellisyyteen" -materiaalipaketin. Materiaalipaketti sisältää 15 erilaista hengellistä menetelmää. Raportti sisältää tuotoksen teoreettisten lähtökohtien käsittelyn. Nämä teoreettiset lähtökohdat ovat nuoren kehitys ja hengellisyys sekä rippikoulun jälkeinen nuorisotyö luterilaisessa kirkossa.

Työelämätahoina toimivat Paavalin seurakunta ja Nuori Kirkko ry. Tarve työlle nousi Paavalin seurakunnan nuorisotyöntekijältä, joka oli havainnut nuorilla hankaluuksia hartaushetkien pitämisessä. Nuori Kirkko ry:n nuorisosihteerin kiinnostui työstä ja liittyi toiseksi työelämätahoksi tarjoten asiantuntija-apua ja jakelukanavan myös muihin luterilaisiin seurakuntiin.

Materiaalipaketin työstämisen aikana työelämätahot antoivat palautetta tuotoksesta sähköpostilla ja palavereissa. Materiaalipaketti oli koekäytössä Paavalin seurakunnan nuorisotyössä, minkä jälkeen nuoret antoivat palautetta sähköisellä lomakkeella. Palautteen perusteella alle puolet nuorista ottaisi paketin omaan käyttöönsä. Paavalin seurakunnan nuorisotyönohjaaja oli kuitenkin tyytyväinen tuotokseen ja otti sen pysyvään käyttöön isoskoulutukseen. Myös eri seurakuntien työntekijät ovat osoittaneet mielenkiintoa pakettia kohtaan.

Palautteen perusteella materiaalipaketti sopii tyyliltään vanhemmille nuorille. Paketista on myös mahdollista kehittää koko kohderyhmälle sopiva versio. Työelämätahoilta saamamme palautteen mukaan materiaalipakettimme sisältö on hyvä ja jatkokehittämisen arvoinen.

Asiasanat: spiritualiteetti, hengellisyys, nuoret, kirkon nuorisotyö, kristillinen kasvatus, isoskoulutus

ABSTRACT

Nurmi, Harri & Vatto, Roni. "Rohkaise minua, Henki" – Methods for developing spiritual life of youth in post-confirmation youth work

Spring 2019

46 p. two appendices

Diaconia University of Applied Sciences, Helsinki

Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work

Degree: Bachelor of Social Services

The aim of the thesis was to create a material for supporting spiritual identity and development in adolescence in youth work of Evangelical Lutheran Church of Finland. The goal was to support the spiritual life of youth and bring benefits of spirituality into their lives. The second goal was to develop the youth work carried out in Lutheran parishes to better recognize the importance of one's individual spirituality. Parishes can use the material in their youth work and enrich the spiritual lives of the youth. Our target group is post-confirmation youth work which means youth of ages 16 to 18.

The thesis is a production. It includes the report and the material called "Menetelmiä hengellisyyteen", which is an attachment. The material includes 15 different methods, which aim to improve one's spiritual life. The report includes the theoretical basis of the thesis. The theoretical basis covers the following topics: development of youth, spirituality of youth and post confirmation youth work of Lutheran church.

The working life partners of the thesis were Paavali parish and Nuori Kirkko ry. Idea for the thesis rose from conversation with youth worker of Paavali. The youth sectary of Nuori Kirkko ry got interested of the thesis and became the second working life partner. Nuori Kirkko ry offered consultation and a way to spread the material to other Lutheran parishes.

During the creation process of the material, the working life partners gave feedback via e-mail and in meetings. The material was in test use in youth work organized by Paavali parish. After the test use the youth gave feedback via an internet form. According to the feedback, less than half of the youth felt that they would use the material in their everyday life. However, the youth worker of Paavali parish was satisfied with the material and made it an official part of their YCV (young confirmed volunteers) training. Youth workers of a few different parishes have also expressed their interest for the material.

The feedback suggests that the materials style fits better older youth. It is possible to work the material to fit the whole target group. According to the feedback given by the working life partners and youth workers, the material is good and worth of further development.

Key words: spirituality, youth, church youth work, Christian education, YCV, young confirmed volunteer

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 NUOREN KEHITYS	7
2.1 Psykkinen kehitys.....	7
2.2 Sosiaalinen kehitys	9
3 NUOREN HENGELLISYYS	11
3.1 Spiritualiteetti ja sen kehitys.....	11
3.2 Spiritualiteetin suhde uskontoon ja kristilliseen hengellisyyteen	14
4 RIPPIKOULUN JÄLKEINEN NUORISOTYÖ	16
4.1 Kristillinen kasvatus.....	16
4.2 Luterilaisen kirkon isokoulutus ja -toiminta	18
4.3 Luterilaisen kirkon nuorten toiminta	21
5 PROSESSIN KUVAUS	26
6 MATERIAALIPAKETIN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA ARVIOINTI	28
6.1 Työelämätahot ja kohderyhmä	28
6.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	30
6.3 Materiaalipaketin suunnittelu.....	31
6.4 Tuotoksen kuvaus	32
6.5 Koekäyttö, palaute ja arviointi	33
7 POHDINTA	36
7.1 Tavoitteiden arviointi	36
7.2 Eettisyys ja luotettavuus.....	37
7.3 Ammatillinen kasvu	38
7.4 Kehittämisideat	41
LÄHTEET.....	43
LIITE 1. Palautekyselyn kyselyrunko	47
LIITE 2. Materiaalipaketti nuoren hengellisen identiteetin tukemiseksi rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä	51

1 JOHDANTO

Viime vuosikymmenten trendi Suomessa on ollut institutionaalisen aatteellisuuden suosion lasku (Kirkon tulevaisuuskomitea 2016, 17). Tästä esimerkkinä toimii Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäsenmäärä, jonka prosentuaalinen lasku on vain kiihtynyt 2000-luvulla (Kirkon tulevaisuuskomitea 2016, 17). Usein tämän sekularisaation nähdään johtavan uskontojen ja uskonnollisuuden häviämiseen (Cox 2010, 1), mutta useat tutkimukset ovat osoittaneet nämä käsitykset vääriksi. Kiinnostus hengellisiä asioita kohtaan ja hengellisyys ovat jopa nousussa, vaikka uskonnollisuus perinteisessä ja institutionaalaisessa muodossa on menettänyt suosiotaan. (Hyvönen 2006, 8; Cox 2010, 2–3; Ketola 2019.) On kuitenkin tärkeää huomata, että erityisesti psykologisen tutkimuksen parissa hengellisyyttä käsitellään uskontoneutraalista näkökulmasta (Hood, Hill & Spilka 2018, 13–16).

Uudet tutkimukset näkevät hengellisyyden ihmisen ominaisuutena. Yksilön spiritualiteetti edustaa kykyä kokea, pohtia ja käsitellä syvällisiä kokemuksia ja ajatuksia (Miller 2016, 6–9). Hengellisyyden ja spiritualiteetin määrittely on kuitenkin hankalaa, sillä tutkijat eivät ole päässeet määritelmästä yksimielisyyteen (Roehkepartain, Benson, King & Wagener 2006, 4). Spiritualiteetti on tutkimusten mukaan keskiössä lapsen ja nuoren kehityksessä sekä identiteetin rakentamisessa. Millerin (2016, 3–4) mukaan hengellisyys on hyödyntämätön voimavara kasvatuksessa. Hän kuvaa hengellisyyttä tärkeimmäksi suojatekijäksi erityisesti nuoruudessa masennusta, riskikäyttäytymistä ja päihteiden käyttöä vastaan. Lisäksi hän nimeää hengellisyyden kehityksen ja hyödyntämisen tulevan aikuisuuden tukipilariksi. (Miller 2016, 209.) Hoodin, Hillin ja Spilkan mukaan (2018, 131) tieteellisellä kentällä ei ole pulaa tutkimuksista, jotka osoittavat yhteyksiä hengellisten muuttujien, riskitekijöiden vähenemisen ja itsesäätelyn kehittymisen välillä, vaikka korrelaatioiden selvittäminen vaatii lisätutkimusta.

Nuoruus on ihmisen kehityksen kannalta varsin merkittävää aikaa. Murrosiän aikana nuori rakentaa omaa identiteettiään sekä erkaantuu vanhemmistaan (Vuorinen 2004, 202; Aaltonen, Ojanen, Vihunen ja Vilén 2003, 85). Tähän liittyy vahvasti myös tunteiden vaihtelu sekä moraalien ja empatian kehittyminen (Aaltonen

ym. 2003, 62–63; Nurmi ym. 2014, 146–147). Kronqvist ja Pulkkinen (2007, 169–170) kirjoittavat nuoren ajattelun itsenäistymisestä ja kertovat tämän mahdollistavan myös kiinnostumisen erilaisista ideologioista. Abstraktin ajattelun kehittyminen puolestaan mahdollistaa nuoren kyvyn käsitellä ylikuonnollisia asioita, esimerkiksi uskoa (Nurmi ym. 2014, 146–147). Psykkisten ominaisuuksien lisäksi nuori kehittyy myös sosiaalisesti. Nuoruudessa nuoren sosiaaliselle kehitykselle tärkeitä ovat ihmissuhteiden harjoittelu sekä ympäröivien normien ja arvojen oppiminen (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 185; Aaltonen ym. 2003, 85–88). Murrosiän tarkoituksena onkin nuoren itsenäistyminen, jossa hengellisyys voi toimia voimavarana (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 76; Miller 2016, 210).

Opinnäytetyömme sisältää raportin ja tuotoksen. Tuotos on materiaalipaketti, johon olemme keränneet, muokanneet ja kehittäneet erilaisia hengellisiä menetelmiä. Työllämme on kaksi tavoitetta: 1. nuoren spiritualiteetin tukeminen ja hengellisyyden hyötyjen tuominen nuorille, ja 2. luterilaisten seurakuntien nuorisotyön kehittäminen henkilökohtaisen spiritualiteetin huomioimisessa. Kohderyhmämme on rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön osallistuvat nuoret, jotka ovat 16–18-vuotiaita. Aiheen käsittelyn kannalta on relevanttia käyttää myös vanhempia lähteitä, sillä aiheestamme ei ole julkaistu tutkimuksia tai kirjallisuutta kovinkaan laajasti viime vuosina.

Saimme idean opinnäytetyöllemme Paavalin seurakunnalta, joka toimii toisena työelämätahonamme. Seurakunnan nuorisotyönohjaaja toivoi apua isosten hartaustoiminnan kehittämiseen, koska heidän isosillaan oli hankaluuksia pitää hartaushetkiä. Tämän lähtökohdan jälkeen löytämämme tutkimustieto ja kirjallisuus johdattivat meidät laajentamaan tavoitettamme koko luterilaiselle nuorisotyölle, koska koimme hengellisyyden hyödyt erittäin tärkeäksi voimavaraksi nuorille ja seurakunnille. Siksi toinen työelämätahomme on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon palvelujärjestö Nuori Kirkko ry, jonka toiminta tähtää seurakuntien lapsi-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyön kehittämiseen. Nuori Kirkko ry kiinnostui työstämme ja tarjosi meille mahdollisuuden saada materiaalipakettimme heidän nettisivujensa ”materiaalit”-osioon. Lisäksi olemme keskustelleet mahdollisuudesta jatkokehittää tuotostamme valmistumisemme jälkeen jopa painotuotteeksi asti.

2 NUOREN KEHITYS

2.1 Psyykkinen kehitys

Kohderyhmäämme kuuluu niin varsinaisen kuin myös myöhäisnuoruuden kehityksen vaiheessa olevia nuoria. Tämä tarkoittaa, että nuoret voivat olla keskenään hyvinkin eri vaiheessa, kun verrataan yksilöiden psyykkistä kehitystä. Tämä näkyy etenkin varsinaisen nuoruuden (14–16-vuotiaat) tunteiden vaihteluna ja negatiivisuutena, kun taas myöhäisnuoruudessa (16–20/22-vuotiaat) nuori on tunnetasoltaan paljon tasaisempi. (Vuorinen 2004, 202.)

Varsinaisen nuoruuden vaiheessa nuori hakee tunnetasolla irtautumista vanhemmistaan sekä etsii vielä omaa identiteettiään. Omalla kaveriporukalla on tässä suuri vaikutus. Nuori löytää oman identiteettinsä vasta myöhäisnuoruuden vaiheessa, jolloin hänen itsearvostuksensakin vahvistuu. (Vuorinen 2004, 202.) Vaikka nuoren tunteiden säätely on kehittynyt varhaislapsuudesta, se ei ole vielä aikuisen tasolla. Tämä näkyy erilaisina tunnekuhuina ja asioihin suhtautumisessa. Esimerkiksi pienikin muutos oppitunnilla voi tehdä koko tunnista ”turhan” tai ”mälsän”. Nuorella ei siis ole taitoja tunnistaa ja säädellä omia tunnevaihteluitaan. (Aaltonen ym. 2003, 62–63.) Psyykkiset ja sosiaaliset kehitysprosessit ovat kuitenkin tärkeitä nuoren kokonaisvaltaisen kehityksen kannalta (Nurmiranta ym. 2009, 76). Tunne-elämän kehittyminen yhdistelee sekä psyykkisiä että sosiaalisia kehitysprosesseja, sillä vaikka tunne-elämän kehittyminen tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, prosessit ovat kuitenkin neuropsykologisia ja nuoren oman mielen sisäisiä (Viljamaa 2017, 24). Nuoren kapinointi ja tunteiden heittäytyminen liittyy kehittymässä olevaan etuotsalohkoon, hormonaaliseen vaihteluun ja vanhemmista irtautumiseen. Murrosikä siis tähtää nuoren itsenäistymiseen sekä sosiaalisesti että emotionaalisesti. (Viljamaa 2017, 20, 23; Nurmiranta ym. 2009, 76.)

Ajattelun kehitys muuttuu oleellisesti nuoruuden aikana. Jo varhaisnuoruuden aikana nuorelta voidaan huomata ajattelun kehittymistä konkretiasta abstraktiin

ajatteluun. Abstraktin ajattelun kehittyminen uudistaa nuoren tapoja kuvata itseään. Nurmen (1995, 262) mukaan nuori ei määritä itseään enää konkreettisten ja toimintaan liittyvien kuvausten pohjalta vaan kokonaisvaltaisten piirrekuvauksien avulla. Näin nuori pystyy luomaan myös omaa kuvaansa itsestään täysivaltaisena toimijana. Tämä abstraktin ajattelun kehittyminen mahdollistaa myös ideologiset kysymykset ja maailman hahmottamisen. Nuorelle tulee tärkeäksi alkaa miettiä omaa tulevaisuuttaan ja sen suunnittelua. Abstrakti ajattelu antaa valmiuksia pohtia uskon liittyviä kysymyksiä, kuten ”Onko Jumalaa olemassa?” Myös kyky asettua toisen näkökulmaan sekä moraalin ja periaatteiden kehittyminen luovat pohjaa toisten auttamiselle ja toimimiseen erilaisissa ristiriitatilanteissa. (Nurmi ym. 2014, 146–147.) Kronqvistin ja Pulkkinen (2007, 170) mukaan abstraktin ajattelun avulla nuori pystyy tekemään oletuksia siitä, mitkä asiat johtavat mihinkin (hypoteettinen päättely) ja tekemään johtopäätöksiä erilaisista ilmiöistä (deduktiivinen päättely).

Nuoruudelle on tyypillistä myös itsenäisen ajattelun kehittyminen. Tämä näkyy erilaisista ideologioista ja aatevirtauksista kiinnostumisena, mikä pohjautuu nuorille kehittyneeseen kykyyn kyseenalaistaa ja tarkastella kriittisesti aiemmin opittua. Näin nuori alkaa rakentaa omaa ajattelumaailmaansa. Saadun tiedon arvioiminen ja kriittinen kyseenalaistaminen kehittävät nuoren kykyä toimia ongelmratkaisutilanteissa. Kuitenkin nuoren ajattelu on vielä hyvin minäkeskeistä. Minäkeskeisyyden vuoksi nuori voi olla kriittinen auktoriteettihahmoja kohtaan ja löytää helposti vikoja toisista, minkä lisäksi hänen voi olla vaikea kestää kritiikkiä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 169–170.)

Oman identiteetin kehittyminen tapahtuu myöhäisnuoruuden aikana noin 16–18 vuoden iässä. Samalla myös nuoren minäkuva kehittyy nuoren kasvaessa. Minäkuvalla tarkoitetaan nuoren muodostamaa kuvaa itsestään sen perusteella, mitä palautetta hän muilta saa. Minäkuvan kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ovat muiden ihmisten antama palaute esimerkiksi ulkonäöstä, ikätovereiden hyväksyntä sekä koulumenestys. Nuoren minäkuva määrittää sen, miten he käyttäytyvät haastavissa tilanteissa. (Nurmi ym. 2014, 159–160.) Nuori myös ymmärtää, että minäkuva on aikasidonnainen. Hän tiedostaa, miten historia vaikuttaa tulevaisuu-

teen ja kuinka ihanneminä rakentuu uudelleen ja uudelleen ajan kuluessa (Nurmiranta ym. 2009, 76). Minuudella puolestaan tarkoitetaan nuoren tiedostettujen ja tiedostamattomien ajatusten, ruumistaan ja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta sisäistettyjen mielikuvien sekä yksilön itsensä ja hänelle tärkeiden ihmissuhteiden muodostamaa kokonaisuutta (Vuorinen 2004, 50).

Identiteetistä puhuttaessa mukailimme Nurmirannan, Leppämäen ja Horpun (2009, 77) määritelmää: Identiteetti on oma kokonaisvaltainen käsitys itsestä, omista fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista ominaisuuksista. Identiteetin kehitys tarkoittaa sosiaalisen aseman ja (elin)ympäristön vaikutusta nuoren ajatteluun ja kokemukseen itsestään (Nurmi ym. 2014, 159). Lisäksi identiteettiin vaikuttaa myös askriptiivinen eli ulkoapäin määritelty identiteetti. Se tarkoittaa yksilön tai ryhmän ulkopuolelta tulevia määritelmiä sosiaalisista kategorioista ja niiden jäsenyydestä, jollaisia voivat olla sukupuoli tai sosio-ekonominen luokka (Saastamoinen 2007, 236). Nämä luonnollisesti vaikuttavat siihen, miten muut ihmiset kohtelevat meitä. Identiteettinsä selvittänyt nuori on sitoutunut tekemiinsä valintoihin ammatillisesti ja ideologisesti sekä ihmissuhteissaan, kun taas vielä ilman selvitettyä identiteettiä oleva nuori ei ole pystynyt selvittämään omaa ideologiaansa (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 174).

2.2 Sosiaalinen kehitys

Sosiaalisella kehityksellä tarkoitetaan yksilön kehittymistä erilaisten ryhmien ja sosiaalisten yhteisöjen jäseneksi (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 35). Sosiaalisen kehityksen näkökulmasta nuoruusikä on olennainen osa yksilön kasvua. Nuoruuden aikana yksilö oppii parisuhdetaitoja, erkaantuu omista vanhemmistaan emotionaalisesti, ottaa vastuuta itsestään ja yhteiskunnasta sekä valmistautuu työelämään ja pysyvän parisuhteen etsintään. (Aaltonen ym. 2003, 85.)

Ihmisellä on synnynnäinen tarve olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Sosiaalinen vuorovaikutus perustuu yksilöiden välisiin suhteisiin, jotka käyttäytymisen muotoina voivat olla joko positiivisia tai negatiivisia (Telama & Laakso 1995, 276). Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ihminen tulee sosiaalisen

kehityksen kautta tietoisiksi tarpeestaan liittyä muihin sekä omasta erillisyydestään. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 35–36.) Etenkin nuorille irtaantuminen vanhemmistaan ja oman yksityisyyden hakeminen on oleellista. Nuoret alkavat nähdä vanhempansa erehtyvinä ihmisinä, mikä aiheuttaa myös paljon tunnekuohuja ja riitatilanteita nuoren ja vanhempien välillä (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 181). Omia tunteitaan ja minuuttaan nuoret pääsevät harjoittelemaan ystäviensä kautta. Ystävyysuhteet toimivatkin eräänlaisina ”harjoittelusuhteina” tulevia parisuhteita varten ja ystäviltä haetaan niin läheisyyttä, luottamusta kuin myös molemminpuolista ymmärrystä (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 185).

Nuori myös oppii hahmottamaan kullekin ryhmälle ominaisia normeja, joiden mukaan ryhmässä kuuluu toimia. Normit voivat kuitenkin erota hänen oppimistaan arvoista, jolloin nuori saattaa kokea paineita siitä, miten hänet hyväksytään. Nuorelle halu tulla hyväksytyksi ja kuulua ryhmään on erittäin voimakas, jolloin ryhmän vaikuttavat normit voivat muokata hänen käyttäytymistään. Nuori saattaa myös itse kuvitella joitakin normeja (esimerkiksi hyväksyty pukeutumistyyli), jolloin nekin muokkaavat hänen käyttäytymistään. Erilaisten odotusten omaksuminen nuoruudessa on myös tyypillistä. Nuori alkaa hahmottaa millaisia odotuksia erilaisilla ryhmillä on häneen itseensä, mutta myös millaisia ovat hänen odotuksensa ryhmistä. Nämä odotukset itsessään muokkaavat myös nuoren käyttäytymistä ja nuori toteuttaakin itseään näiden odotusten mukaisesti. Näin nuoren oppimat arvot, normit ja odotukset muodostavat lopulta yksilölle ominaista sosiaalista käyttäytymistä. (Aaltonen ym. 2003, 85–88.)

Sosialisaatiolla tarkoitetaan sitä prosessia, jossa yhteiskunta edistää yksilöä omaksumaan ne tavat ja uskomukset, jotka ovat kyseiselle kulttuurille ominaisia ja näin yksilö oppii täyttämään ympäristönsä vaatimukset. Näin ollen esimerkiksi sillä, millaisesta kulttuurista oma perhe on kotoisin, tai millaisessa kaveriporukassa nuori viettää aikaa, on valtava merkitys siihen, millaisia tapoja ja arvoja nuori tulee omaksumaan. Siksi myös kasvatuksella on merkityksensä sosialisatiossa. (Aaltonen ym. 2003, 85.)

3 NUOREN HENGELLISYYS

3.1 Spiritualiteetti ja sen kehitys

Spiritualiteettia käsiteltäessä on tärkeä ymmärtää, ettei termillä ole yhtä, selkeää määritelmää. Tämä johtuu lähestymistapojen moninaisuudesta: uskonnolliset yhteisöt näkevät termin eri tavalla, samalla määritellen sen hyväksi tai pahaksi, ja tutkijat määrittelevät termin oman lähestymiskulmansa mukaan (Roehlkepartain ym. 2006, 4). Roehlkepartain, Benson, King ja Wagener (2006, 5) jopa toteavat, että spirituaaliteetin tarkka määrittely saattaa olla haitallista termin monitasoiselle merkitykselle.

Yksi merkittävä syy spiritualiteetin ja hengellisyyden määrittelyn ongelmiin on käytetty kieli. Englannin kielen sana "spiritual" voi viitata joko suomen kielen saanaan "hengellinen" tai "henkinen". (Halme 2008, 63.) Yksi esimerkki tästä on Lisa Millerin (2016, 208) esittämät ajatukset hengellisyydestä (spirituality), jotka yhdistävät elementtejä hengellisyyden ja henkisyyden käsitteistä, kuten elämänhallinta ja jumalakäsitys. Tämä voi olla yksi syy siihen, miksi suomalaisissa kehityspsykologian teoksissa puhutaan harvoin hengellisyydestä, vaikka useat englanninkieliset lähteet nimeävät hengellisyyden ihmisen kehitykselle tärkeäksi ominaisuudeksi (Miller 2016, 3–4; Collins-Mayo & Dandelion 2010, 66).

Näiden käytettyyn kieleen ja määrittelyyn liittyvien ongelmien vuoksi määrittelemme spiritualiteetin yksilön henkilökohtaiseksi ominaisuudeksi, jonka kautta ihminen käsittelee arkielämää syvempiä kokonaisuuksia, kuten moraalia, uskonnollisia teemoja tai kokemusten jättämää vaikutusta. Hengellisyyden puolestaan määrittelemme spiritualiteetin ja siihen liittyvien termien yläkäsitteeksi, joka viittaa kaikkien ihmisten tai tietyn ihmisryhmän yhteisöllisesti kokemaan spiritualiteettiin. Näin ollen yksilön "hengellinen kokemus" ja "hengellinen indentiteetti" tarkoittavat määritelmällisesti henkilökohtaista spiritualiteettia, mutta painottavat myös asian yleistettävyyttä suurempaan ihmisryhmään.

Vaikka spiritualiteettia ei määritellä yleisessä keskustelussa yksioikoisesti, jotkin asiat yhdistävät lähes kaikkia määritelmiä. Yksi näistä on henkilökohtaisuus. (Hood ym. 2018, 16.) Sillä viitataan siihen, että spiritualiteetti koostuu kokemuksista ja kokemuksellisuudesta. Kristillisessä perinteessä esimerkkinä toimivat rukoukset ja meditaatiot (McGrath 1999, 2–3), inhimillisellä puolella skaala on laajempi: kaikki erilaisista hiljentymisistä taiteen katseluun tai musiikin kuunteluun lukeutuvat henkilökohtaiseen kokemuksellisuuteen. Hengelliset kokemukset eivät rajoitu vain uskontoihin, vaan myös musiikin kuuntelu voi saada aikaan samankaltaisia kokemuksia. (Hull 2002, 173.) Siksi hyödynnämme työssämme Jenni Hyvösen pro gradu -tutkielmassaan kehittämää mallia spiritualiteetista, jonka mukaan spiritualiteetti on jaettavissa kahteen pääluokkaan: inhimilliseen ja kristilliseen spiritualiteettiin (Hyvönen 2006, 11). Tämä antaa mahdollisuuden keskittyä spiritualiteettiin kristillisessä viitekehyksessä ilman, että spiritualiteetti pelkistyy vain kristinuskon sisäiseksi ilmiöksi.

Useat tutkijat toteavat spiritualiteetin syntymästä asti läsnäolevaksi ominaisuudeksi, jonka tehtävä on toimia ilmaisukanavana arkielämää syvemmälle todellisuudelle ihmisen mielessä (Miller 2016, 9; Hood ym. 2018, 113; Halme 2008, 61). Lisäksi spiritualiteetti on yhteyttä itseensä, toisiin ihmisiin ja joissain tapauksissa korkeampaan voimaan. Tämä ei kuitenkaan johda suoraan uskonnollisuuteen, jonka vuoksi Hyvösen malli spiritualiteetin kaksijaosta on tärkeä huomioida (Halme 2008, 61; Miller 2016, 2–7; Hyvönen 2006, 11; Hood ym. 2018, 16).

Spiritualiteetti on ihmisen mukana kehittyvä ominaisuus, ja se kehittyy muun psyykkisen kehityksen kanssa. Lapsuudessa kehittynyt spiritualiteetti antaa pohjan nuoruuden ja erityisesti murrosiän aikana tapahtuvalle kehitykselle. Miller (2016, 212–213) kuvaa kirjassaan, kuinka murrosiän muutokset aivoissa altistavat nuoren valtavalle henkiselle ja hengelliselle kehitykselle. Tämä kehitys on Millerin (2016, 208) mukaan tärkeä tasapainoisen aikuisuuden saavuttamisen kannalta. Ajattelun kehittyessä ja monipuolistuessa myös spiritualiteetti kehittyy ja saa uusia muotoja erityisesti laadukkaamman reflektoinnin, epäilyn ja abstraktin ajattelun kautta.

Lapsen kehittyvään spiritualiteettiin vaikuttavat ympäröivä kulttuuri ja vanhempien oma vakaumus, josta hän ottaa vaikutteita omaan spiritualiteettiinsa (Halme 2008, 61; Porkka 2017, 154). Hood, Hill ja Spilka (2018, 122–129) painottavat erityisesti vanhempien asemaa lapsen spiritualiteetin kehittämisessä, vaikka tämä asema heikentyy yksilön kasvaessa aikuisuuteen. Chris Boyatzis (2012, 152) kuitenkin huomauttaa, että vanhempien oman hengellisyyden vaikutuksen lisäksi on tärkeää huomioida myös muut vaikuttavat tekijät, kuten ystäväpiiri ja koulu. Tästä voi havainnoida, että ei ole olemassa vain yhtä teoriaa spiritualiteetin kehityksestä. Teoriat rakentuvat usein kehityspsykologian teorioiden varaan ja siksi spiritualiteetin tutkimus seuraa kehityspsykologian tutkimuksen trendejä (Roehlkepartain ym. 2006, 6). Esimerkiksi ennen 2000-lukua kehityksen vaihteoriat olivat käytetyimpiä teoreettisia pohjia erilaisille tutkimuksille ja kirjallisuudelle. Nykyään niiden asemaa on kyseenalaistettu erityisesti spiritualiteetin ja uskonnollisuuden tutkimuksessa, sillä ne yksinkertaistavat prosessin monimutkaisuutta ja voivat sokaista yksilön hengelliselle ja uskonnolliselle kehitykselle. (Hood ym. 2018, 91.) Siksi painopiste on siirtynyt muihin teorioihin, kuten sosiaalisaation teoriaan, joka painottaa vanhempien ja ympäristön vaikutusta spiritualiteetin kehittämisessä (Hood ym. 2018, 91–97; Porkka 2017, 154; Boyatzis 2012, 153).

Boyatzisin (2012, 153–155) mukaan sosiaalisaation tutkimusta pitkään hallinnut ajatus lapsista aikuisten vaikutuksen passiivisina vastaanottajina on väistymässä. Tilalle on noussut ajatus vuorovaikutussuhteesta, jossa lapsi vaikuttaa aikuiseen ja aikuinen lapseen. Tämä vuorovaikutus näkyy tutkimusten mukaan erityisen hyvin hengellisiin asioihin liittyvissä keskusteluissa, joissa lapsi on aktiivinen osapuoli. Lapsi esittää kysymyksiä ja ratkaisuehdotuksia, jolloin hän on tasavertainen keskustelukumppani aikuisen kanssa. Toisen tutkimuksen mukaan uskonnollisissa perheissä nuoret ja vanhemmat kokivat nuorikeskeisen keskustelun hedelmälliseksi. Nuorikeskeisellä keskustelulla Boyatzis viittaa keskusteluun, jossa nuori tuo esiin omia ajatuksiaan ja tarpeitaan tasapuolisena keskustelukumppanina. (Boyatzis 2012, 153–155.)

Nuoren spiritualiteetin tukeminen on tärkeää, sillä Millerin (2016, 210) mukaan spiritualiteetti liittyy vahvasti nuoren itsenäistymiseen ja irtautumiseen vanhemmistaan. Spiritualiteetti liittyy myös vahvasti identiteetin muodostukseen teini-iässä (Miller 2016, 220). Miller (2016, 212–220) esittää ajatuksen, että spiritualiteetin jättäminen pois kasvatuksesta haittaa neurologista ja psykologista kehitystä murrosiässä. Hänen mukaansa spiritualiteetti luontevana osana kasvatusta auttaa nuoria vähentämällä riskiä masennukseen ja päihteiden käyttöön. (Miller 2016, 224–226.) Hood, Hill ja Spilka (2018, 130–131) kuitenkin huomauttavat, että alue vaatii lisää tutkimusta. Monet tutkimukset osoittavat yhteyden uskonnollisuuden tai hengellisyyden ja riskikäyttäytymisen vähenemisen kanssa, mutta mekanismien ja tarkkojen syy-seuraussuhteiden löytyminen vaatii tarkempaa ja kohdennetumpaa tutkimusta. (Hood ym. 2018, 130–131.)

3.2 Spiritualiteetin suhde uskontoon ja kristilliseen hengellisyteen

Uskonnolle tai uskonnollisuuden käsitteelle ei ole tarkkaa määritelmää. Vaikka arkijärjellä on helppo sanoa, mikä on uskonto, tieteellinen määrittely on hankalaa uskontojen erilaisuuden vuoksi. Lisäksi ”uskonto” terminä on länsimaalainen idea, eivätkä esimerkiksi idän uskontojen edustajat näe uskontoa samalla tavalla muusta kulttuurista erotettavaksi ilmiöksi. (Hood ym. 2018, 8–9.) Vaikka tarkka määrittely on hankalaa, voidaan uskonnosta ilmiönä havaita kaksi ulottuvuutta: institutionaalinen ja kokemuksellinen (Roehlkepartain ym. 2006, 4). Nämä kaksi ulottuvuutta ovat keskiössä käsitellessä uskonnon ja spiritualiteetin suhdetta. Institutionaalista ulottuvuutta kutsutaan keskustelussa usein uskonnollisuudeksi. Tällä termillä on instituutioihin, sääntöihin ja oppeihin liittyvä konnotaatio. Kokemuksellinen ulottuvuus nähdään puolestaan hengellisyytenä, jolla on vapauteen ja yksilöllisyyteen liittyvä konnotaatio. (Roehlkepartain ym. 2006, 4; Hood ym. 2018, 13–14.) Tämä jako on kuitenkin keinotekoinen, sillä käytännössä näitä kahta ulottuvuutta ei voi erottaa näin selkeästi (Roehlkepartain ym. 2006, 4).

Tieteellisessä keskustelussa uskonnon ja spiritualiteetin suhde ei ole vakiintunut, vaan sitä kuvataan erilaisilla malleilla (Halme 2008, 61; Hyvönen 2006, 11–14; Hood ym. 2018, 16). Tässä työssä käytämme John M. Hullin mallia (Hull 2002,

171; Hood ym. 2018, 16), jonka mukaan uskonto ja uskonnollisuus sijoittuvat hengellisyyden yläkäsitteen alle. Tällöin uskonto on tapa ilmaista spiritualiteettia poissulkematta muita tapoja. Siksi uskonto voidaan nähdä yksilön tapana ilmentää spiritualiteettia ja käsitellä eksistentiaalisia kysymyksiä. Martin Ubani kuvaa uskontoa kulttuurisidonnaiseksi tavaksi ilmaista spiritualiteettia (“culture bound expression of our spirituality”). (Ubani 2006, 120; Hull 2002, 171–172; Hood ym. 2018, 14; Halme 2008, 61).

Kristillisessä viitekehyksessä spiritualiteetilla on melko selkeä määritelmä. Se on hengellistä elämää ja sen harjoittamista (Kotila 2003, 13–15; Raunio 2003, 11–12; McGrath 1999, 2). Näiden käsitteiden sisältö kuitenkin vaihtelee paljon kristillisten traditioiden mukaan (Raunio 2003, 11), ja siksi keskitymme tässä työssä läntiseen – ja erityisesti luterilaiseen – traditioon.

Kristillinen spiritualiteetti on vahvasti yksilöllinen ja henkilökohtainen ilmiö (Raunio 2003, 14). Se on tavoitteellista, sillä sen tarkoitus on vahvistaa henkilökohtaista suhdetta Jumalaan (Raunio 2003, 14; McGrath 1999, 3). Perinteisesti tätä tavoitetta on pyritty saavuttamaan erilaisilla menetelmillä, kuten rukouksilla, hartauksilla ja hiljentymisen keinoilla (McGrath 1999, 3). Menetelmien lisäksi kristillisellä opilla on oma roolinsa spiritualiteetin harjoittamisessa. McGrath kuvailee spiritualiteettia ihmisen uskon toiminnalliseksi elementiksi sijoittaen opin kristillistä elämää ohjaavaksi tekijäksi. (McGrath 1999, 2.) Kristillinen spiritualiteetti ei siis yksiselitteisesti ole uskonnollisuuden vastakohta. Kristillisissä kirkoissa on paljon raskasta dogmatiikkaa ja oppia (Cox 2010, 4–11), mutta myös kahden vuosituhannen aikana syntyneitä hengellisiä ajatuksia, harjoitteita ja perinteitä. Nämä pyrkivät korostamaan henkilökohtaista suhdetta Jumalaan ja siten harjoittavat myös synnynnäistä kykyämme käsitellä arkielämää syvempiä kokonaisuuksia (Miller 2016, 6–9; Hood ym. 2018, 15). Esimerkiksi luterilaisen kirkon isokoulutus vahvistaa nuoren hengellistä ja uskonnollista kiinnostusta ja kasvattaa niihin suuntautuvia odotuksia (Porkka 2009, 323).

4 RIPPIKOULUN JÄLKEINEN NUORISOTYÖ

4.1 Kristillinen kasvatusta

Kristillisellä kasvatuksella ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää, joka kävisi kaikissa tilanteissa, vaan sitä käytetään erilaisin tavoin eri yhteyksissä (Muhonen & Tirri 2008, 64). Myöskään kasvatuksen määritelmä ei ole yksiselitteinen (Puolimatka 1995, 78). Yhdistäviä piirteitä kasvatuksen erilaisilla määritelmillä on kuitenkin olemassa. Näitä piirteitä ovat muun muassa intentionaalisuus, normatiivisuus ja vuorovaikutuksellisuus. (Muhonen & Tirri 2008, 64.) Nämä piirteet huomioiden Muhonen ja Tirri (2008, 64–65) määrittelevät, että kasvatusta on päämääräsuuntautunutta, arvoihin sitoutunutta toimintaa, joka toteutuu erityisessä vuorovaikutussuhteessa.

Kasvatusta on aina kontekstuaalista ja kasvattaja edustaa teoillaan ja olemuksellaan aina jotakin, joskus myös tahtomattaankin. Seurakunnissa kristillinen kasvatusta voidaan rinnastaa helposti seurakunnan jäsenilleen tarjoamaan kasteopetukseen. (Muhonen & Tirri 2008, 64, 67.) Luumin (1997, 82–83) mukaan kasteopetuksen tavoitteena on tukea seurakunnan jäsenen kasvua uskoon ja siinä pysymistä, niin yksilönä kuin myös yhteisön jäsenenä. Tästä aiheutuu kuitenkin olettaminen, että kristillinen kasvatusta koskisi ainoastaan kastettuja seurakunnan jäseniä. Seurakunnan kasvatustoiminta voi kuitenkin olla kristillistä, vaikka kaikkia sen osallistujia ei olisikaan kastettu. Kasvatuksen kristillisuus ei ole riippuvainen siihen osallistuvien taustoista, vaan voidaan ajatella, että kasvatusta on kristillistä silloin, kun kasvattajan edustamat arvot ovat kristinuskon arvojen mukaisia. (Muhonen & Tirri 2008, 67.)

Kristilliseltä kasvatukselta voidaan kuitenkin edellyttää tiettyjä elementtejä, jotka ovat yksinomaan kristinuskolle tyypillisiä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita kristillisen kasvatuksen rajaamista ainoastaan kristinuskolle tyypillisille elementeille, sillä kristinuskosta sisältää paljon myös yleisinhimillisesti hyväksytyjä arvoja. (Muhonen & Tirri 2008, 68.) Tämän vuoksi yksinomaan kristinuskolle kuuluvat arvot eivät

riitä muodostamaan kristillisen kasvatuksen määritelmää (Astley 1994, 17). Tähän ongelmaan vastaa luterilainen regimenttioppi, joka huomioi sekä yleisinhimillisen, että hengellisen puolen tarpeen. Sen mukaan kristillinen kasvatus koostuu uskonnollisista elementeistä, jotka muodostavat hengellisen regimentin, sekä yleisinhimillisistä ja eettisistä elementeistä, jotka muodostavat inhimillisen regimentin (Sandsmark 2002, 100–102; Asheim & Mogstad 1987, 94–95). Näitä regimenttejä voi kuvata kristillisen kasvatuksen uskonnolliseksi ja inhimilliseksi puoleksi. Inhimillinen puoli nousee luomisen näkökulmasta, ja sen tarkoituksena on ohjata lasta toimimaan yhteiskuntansa jäsenenä sekä lähimmäisenä. Uskonnollinen puoli tulee taas lunastuksen näkökulmasta, ja sen tehtävä on levittää evankeliumia ja ohjata kasvatettava Jeesuksen yhteyteen. (Carlsson 1997, 16.) Uskon syntyminen jää kuitenkin Jumalan ja kasvatettavan väliseksi suhteeksi (Sandsmark 2002, 101–103; Carlsson 1997, 16).

Luterilaisen regimenttiopin sekä kasvatuksen eri määritelmiä yhdistävien piirteiden pohjalta käytämme työssämme seuraavaa määritelmää kristilliselle kasvatukselle: Kristillinen kasvatus on arvoihin sitoutunutta toimintaa, jolla on tietoisia tavoitteita. Se toteutuu kasvattajan ja kasvatettavan välisessä pedagogisessa suhteessa ja pyrkii ihmisen kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen (Muhonen & Tirri 2008, 77).

Muhosen (2005) tutkimuksessa kristillisen kasvatuksen hengellinen puoli jaettiin edelleen kolmeen ulottuvuuteen: opilliseen, rituaaliseen ja kokemukselliseen ulottuvuuteen. Opilliseen ulottuvuuteen kuuluvat kristinuskon opit, uskomukset ja niiden välittäminen eteenpäin. Tässä Raamatun kertomuksilla on keskeinen asema. Opillisen ulottuvuuden tarkoitus on yhteisen perinteen ylläpitäminen ja eteenpäin vieminen sekä kristityn identiteetin vahvistaminen. Rituaaliseen ulottuvuuteen kuuluvat erilaiset kristinuskon tavat ja perinteet kuten jumalanpalveluksiin osallistuminen, rukoileminen, kirkkovuoden seuraaminen ja hengelliset laulut. Nämä tavat vahvistavat niihin osallistuvan yhteisön keskinäistä yhteyttä sekä tarjoavat turvallisuutta ja kokemuksia. Rituaalit ovat lisäksi mahdollisuus irrottautua arjesta ja hiljentyä pyhän äärellä. Kokemuksellinen ulottuvuus sisältää kasvatussuhteen emotionaalisen ilmapiirin sekä Jumalan rakkauden ja läsnäolon, joiden avulla kasvatettava voi rakentaa luottamustaan Jumalaan ja luottaa Jumalan

mahdollisuuksiin kannatella häntä läpi elämän. Raunion (2003, 14) ja McGrathin (1999, 3) mukaan kokemuksellinen ulottuvuus onkin toinen tapa sanoittaa kristillistä spiritualiteettia, joka on henkilökohtaista yhteyttä Jumalaan. Samalla tämä ulottuvuus nostaa esille kysymyksen hengellisyyden luonteesta. Muhosen ja Tirrin (2008, 77–79) mukaan usko ei ole vain tapoja ja asioiden pitämistä totuutena vaan kokonaista luottamista ja turvautumista Jumalaan. Kristillinen kasvatustaakin huomioon kasvatettavan tarpeen olla yhteydessä Jumalaan, mikä on keskeinen ero uskontokasvatuksen ja kristillisen kasvatuksen välillä. Pyrkimys kasvatettavan jumalasuhteen tukemiseen ja hengellisen hyvinvoinnin edistämiseen ovatkin oleellinen osa kristillistä kasvatusta. Siksi nämä kaikki kolme ulottuvuutta näkyvät myös seurakuntien nuorten toiminnassa. (Muhonen & Tirri 2008, 77–79.)

4.2 Luterilaisen kirkon isoskoulutus ja -toiminta

Isosia on ollut rippikoululeireillä mukana jo 1930- ja 1940-luvuilta lähtien (Porkka 2005, 83). Ensimmäiset isokset olivat nuoria, jotka koettiin osaaviksi ja joilla olisi tässä tehtävässä annettavaa. Ensimmäiset järjestelmälliset isoskoulutukset pidettiin 1960-luvulla ja ensimmäiset materiaalit niiden pitämiseen julkaistiin vuonna 1966 (Porkka 2005, 83). Isoskoulutus on lisäksi ainoa rippikoulun jälkeinen nuorisotyön toimintamuoto, johon luterilaiselta kirkolta löytyy oma linjauksensa. Ensimmäisen kerran siihen otettiin kantaa vuonna 2004 dokumentissa ”Sopivan kokoinen iso”. Tämän jälkeen seuraava linjaus (Isoja ihmeitä) on vuodelta 2016 ja kuuluu samaan rippikoulun kehittämissarjaan kuin rippikoulusuunnitelma 2017. Vuosien kuluessa isostoiminnasta on kasvanut rippikoulun jälkeisen kirkon nuorisotyön kattavin muoto. (Isoja ihmeitä 2016, 6.)

Isostoiminnalla ja -koulutuksella tarkoitetaan kahta eri asiaa. Isostoiminnalla tarkoitetaan isosia yhteen kokoavaa ja heitä osallistavaa toimintaa. Isoja ihmeitä -linjauksen mukaan isostoiminta on nuoren kasvun paikka, jossa oppiminen on osa yhteistä olemista ja joukkoon kuulumista Kristuksen seurakunnassa. Se on yhteistä tekemistä ja olemista hartauselämästä diakoniapalveluun asti. Isoskoulutuksella puolestaan tarkoitetaan sitä isostoiminnan osaa, jossa pyritään tietoisesti kehittämään nuorten tietoja ja taitoja. Tavoite on, että nuoret voivat toimia

tulevissa vastuutehtävissä. Tällaisia vastuutehtäviä voivat olla muun muassa ryhmätilanteiden ohjaaminen ja rippikoululeirin käytännön tehtävät. (Isoja ihmeitä 2016, 8.)

Isostoiminnan teologia perustuu alkukirkon kummiuskäytäntöön. Alkukirkon aikaan jokaiselle kasteelle tulleelle annettiin seurakunnasta tukihenkilö, jonka tehtävänä oli auttaa kastekoululaista tutustumaan seurakuntaan ja uskon salaisuuksiin. Tavoite oli mentoroida uusia seurakuntalaisia. Sama tavoite on myös isostoiminnassa, vaikka kummiuskäytäntö on vieläkin käytössä. Isonen toimii esimerkkinä vanhemmasta kristitystä ja tärkeänä samaistumisen kohteena. Tärkein käytännön tehtävä isosella on tukea ja olla turvana nuorelle. (Isoja ihmeitä 2016, 8.)

Isoja ihmeitä – isostoiminnan linjaus 2016 on nimennyt isostoiminnan päätavoitteeksi, että ”isostoiminta vahvistaa nuoren uskoa kolmiyhdyttävään Jumalaan ja varustaa häntä elämään kristittyinä”. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi linjaus sisältää kuusi teesiä, joiden tarkoitus on toimia isostoiminnan suuntaviivoina:

- 1) Nuori on ihme. Isostoiminnan lähtökohtana on nuoren oleminen ja kasvu sellaisena seurakuntalaisena kuin hän on.
- 2) Isonen on osa nuorten porukkaa seurakunnassa. Isostoiminnassa tärkeää ovat turvallisuus, yhteys, ilo ja nähdäksi tuleminen kokemukseksi.
- 3) Kaikenlaisille nuorille on tilaa isostoiminnassa. Jokainen on tervetullut, riippumatta siitä, mitkä ovat hänen omat syynsä osallistua.
- 4) Isosena tarvittavia taitoja ja tietoja opitaan sekä osallistumalla seurakunnan elämään että kouluttautumalla.
- 5) Isokset suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa yhdessä työntekijöiden kanssa.
- 6) Isostoiminta rakentaa siltaa aikuisen seurakuntalaisuuteen. (Isoja ihmeitä 2016, 9.)

Porkan (2005, 94, 97) mukaan isoskoulutukset voivat erota paljonkin eri seurakuntien välillä. Erojen syitä voivat olla seurakunnan koko, sen toimintaympäristö tai työntekijöiden erilaiset ideologiat ja painotukset. Kouluttajina isoskoulutuksessa toimivat pääosin nuorisotyönohjaajat, mutta nykyään läpi seurakunnan työalojen menevä yhteistyö on lisääntynyt myös isoskoulutuksessa. (Porkka 2005,

94, 97.) Jotta seurakuntien erilaiset isostoiminnan muodot pyrkisivät nostamaan kristinuskolle ja isosuudelle olennaisia asioita ja arvoja, on kirkkohallitus tehnyt valtakunnalliset isoskoulutuksen linjaukset.

Isoja ihmeitä (2016, 42–43) esittelee neljä toisistaan eroavaa isoskoulutusta, joissa jokaisessa on oma painotuksensa. Nämä mallit ovat iltakoulumalli, moduulimalli, lyhyiden intensiivikurssien malli sekä nuorteniltamalli. Iltakoulumalli on näistä kaikkein yleisin, jota käyttää kirkkohallituksen tutkimuksen mukaan yli puolet seurakunnista. Tapaamisia on 1–2 viikon välein ja jokainen tapaaminen sisältää rukouselämää. Moduulimalli sisältää myös yhteisiä tapaamisia ja rukouselämää, minkä lisäksi nuoret saavat valita vapaavalintaisista tapahtumista ja projekteista, mihin haluavat osallistua. Nämä tapahtumat ja projektit sijoittuvat muuhun seurakunnan toimintaan. Tätä mallia käyttää noin joka viides seurakunta.

Lyhyisiin intensiivijaksoihin perustuvaa isoskoulutusta käyttää myös noin joka viides seurakunta, erityisesti pienet seurakunnat ja järjestöt. Heidän isoskoulutuksensa koostuu riittävän monesta pitkästä, esimerkiksi viikonlopun kestävästä kokoontumisesta tai leireistä. Sen lisäksi voidaan myös tarjota etätehtäviä. (Isoja ihmeitä 2016, 42–43.) Nuorteniltamalli toteuttaa isoskoulutusta liittämällä sen osaksi muuta nuorten toimintaa, jolloin erillistä isoskoulutusta ja -tapaamisia ei ole. Nuortenilloissa käsitellään nuorten kannalta merkityksellisiä asioita ja rukouselämä on niissä vahvasti läsnä. Näin nuorten toiminnan ja isoskoulutuksen raja on tarkoituksellisesti häilyvä. (Isoja ihmeitä 2016, 42–43.)

Porkka (2005, 96–97) kuitenkin huomauttaa, ettei mikään malli ole ongelmaton, vaan kaikissa on omat heikkoutensa. Iltakoulu- ja moduulimallin heikkouksina nähdään isostoiminnan irrallisuus muusta nuorten toiminnasta. Lyhyillä intensiivijaksoilla ei pystytä kokoontumaan riittävän säännöllisesti ja kanssakäyminen on harvalukuista, kun taas nuorteniltamalli vaatii isot ohjaaja- ja toimitilaresurssit. (Porkka 2005, 96–97.)

Isoeksi ei kuitenkaan kasveta pelkästään kouluttautumalla, vaan myös osallistumalla. Erilaisten, yhdessä muiden nuorten kanssa tehtyjen työskentelyjen kautta nuori oppii isoselle ominaisia taitoja. Avustaminen niin nuorten kuin myös

muun seurakunnan toiminnassa antaa nuorelle valmiuksia isosena toimimiseen. Kaikkein tehokkaimmaksi on todettu isosen oma suunnittelu ja oppimisen toteuttaminen käytännössä. Lisäksi se auttaa muuta seurakuntaa, samalla vahvistaen nuoren yhteyttä omaan seurakuntaansa. (Isoja ihmeitä 2016, 41, 43.) Seurakuntayhteyden kokeminen tulee mahdolliseksi, kun nuorella on hyvä ja turvallinen olla. Samalla nuoren usko kasvaa toiminnan aikana itsestään. (Porkka 2005, 94.)

Isoskoulutusten laajuus vaihtelee seurakunnittain. Isoja ihmeitä -linjauksen mukaan lyhimmillään koulutukset kestävät seurakunnissa vain kaksi tuntia ja pisimmillään 150 tuntia. Keskimäärin isoskoulutuksen pituus on noin 50 tuntia. Suurimmassa osassa seurakunnista nämä tunnit jakautuvat puolesta vuodesta vuoteen kestäväälle koulutukselle. Lisäksi yli puolessa seurakunnista järjestetään jatkokoulutusta isosena olleille ja isoskoulutuksen käyneille nuorille. Tällöin he toimivat joko omana itsenäisenä ryhmänään tai osallistuvat ensimmäisen vuoden koulutettavien kanssa koulutukseen. Mahdollista on myös se, että kokeneet isokset toimivat isoskoulutuksessa ryhmänohjaajina tai kouluttajina. (Isoja ihmeitä 2016, 43.)

4.3 Luterilaisen kirkon nuorten toiminta

Isoskoulutuksen lisäksi monet seurakunnat tarjoavat viikoittaista toimintaa, jonka tarkoituksena on tarjota nuorille vaihtoehtoja vapaa-ajan viettoon. Samalla syntyy mahdollisuus syventää omaa seurakuntayhteyttään. Kirkon nuorisotyönohjaaja Juha-Pekka Heinon (henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019) mukaan luterilaisella kirkolla ei ole olemassa mitään velvoittavaa ohjenuoraa siihen, mitä kaikkea seurakunnan nuorten toiminnan tulee sisältää. Hän kuitenkin painottaa, että kirkolain (L 1054/1993) neljäs luku mainitsee seurakunnan tehtäväksi melko yleisellä tavalla kristillisen kasvatuksen ja opetuksen järjestämisen. Tämän lisäksi esimerkiksi kirkkohallituksen julkaisema Nuoret seurakuntalaisina –kehittämissiakirja (Tähtäpäätä ym. 2012) antaa ohjeita ja neuvoja seurakuntien nuorisotyön toteuttamiseen. Seurakunnat saavatkin toteuttaa nuorten toimintaa parhaaksi katsomallaan tavalla, mikä on mahdollistanut erilaisten toimintamuotojen synnyn. Toiset toimintamuodot ovat viikoittaisia, kun taas toisia järjestetään harvemmin.

Näiden toimintamuotojen taustalla vaikuttavat tietysti vahvasti erilaiset toimintaa ohjaavat taustatekijät, kuten millaisella alueella seurakunta sijaitsee, kuinka paljon sillä on varaa käyttää rahaa nuorisotyöhön, kuinka moni seurakunnan työntekijä tekee nuorisotyötä ja minkälainen on heidän osaamisensa. (Juha-Pekka Heino, henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019.)

Monista toimintamuodoista huolimatta tietyt muodot ovat levinneet hyvin laajalle eri seurakuntiin. Heinon (Juha-Pekka Heino, henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019) mukaan nuorten toimintaan kuuluvat melkein jokaisessa seurakunnassa erilaiset nuortenillat ja monessa seurakunnassa on myös erilaisia niin sanottuja raamiksia. Raamis-illoissa nuoret monesti keskustelevat ja tutustuvat Raamattuun yhdessä ohjaajan kanssa. Nuortenilloissa on tavallista, että ohjaaja tai toiset nuoret pitävät opetuksia illan kävijöille vaihtuvista aiheista, minkä lisäksi ilta päättyy yhteiseen hartaushetkeen. Sekä raamis- että nuortenilloissa on tärkeää kuitenkin olla myös vapaa-aikaa, jolloin nuoret saavat tutustua toisiinsa, ohjaajiin sekä seurakuntaansa. (Juha-Pekka Heino, henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019.)

Nuorteniltoja toteutetaan seurakunnasta riippuen eri tavoin hyvin vaihtelevin kävijätuloksien. Muutamia yhteisiä piirteitä nuoria puoleensa vetäville illoille on kuitenkin löydetty;

1) Iltojen tulee olla nuorille mielekkäitä ja kiinnostavia. Köykän (2014, 151) mukaan nuortenillat tulee toteuttaa nuorten tyylillä ja tuoda asiat esille heille mielekkäällä tavalla. Iltojen on lisäksi liityttävä nuorten elämään ja niiden on käsiteltävä nuorille lähellä olevia asioita. Tämä voidaan varmistaa esimerkiksi osallistamalla nuoria nuorteniltojen suunnittelussa ja pyytämään heitä myös toimimaan nuorteniltojen vetäjinä. (Paananen 2005, 114.)

2) Nuoret kohdataan illoissa aidosti. Ohjaajien tulee muistaa, että nuorteniltojen aikana nimenomaan ilta on heidän tärkein tehtävänsä sillä hetkellä. Illan ajaksi ohjaaja voi suosiolla unohtaa kaikki muut työkiireet ja keskittyä nuoriin, kysyä heidän kuulumisiaan ja keskustella heidän kanssaan. Tässä tulee kuitenkin muistaa, että parhaiten se onnistuu olemalla oma itsensä. Silloin kun ohjaaja tekee työtä

omalla persoonallaan, nuoret aistivat sen ja kokevat ohjaajan paljon helpommin lähestyttäväksi. (Paananen 2005, 114–115.)

3) Nuortenillassa on mahdollisuus pysähtyä ja unohtaa muu arki. Arki on usein hyvin hektistä, eikä oman spiritualiteetin hoitamiseksi löydy välttämättä helposti lähestyttäviä mahdollisuuksia. Seurakunnan nuortenilloissa siihen on olemassa todella matala kynnyks ja seurakunnan tuleekin käyttää tämä tilaisuus nuoren kannalta hyödyksi. Siksi jokaisessa nuortenillassa tulee olla myös oma osionsa hartaudelle. Tähän sisältyy kuitenkin myös ongelma. Kaikkia nuoria eivät hartaudet kiinnosta ja he lähtevät ennen sitä. Toiset puolestaan osallistuvat ainoastaan hartauteen. Myös tässä näkyy nuorten jakautuminen spiritualiteetin suhteen. Tämän vuoksi onkin syytä miettiä, missä kohtaa iltaa hartaus kannattaa toteuttaa. (Paananen 2005, 115–116.)

4) Iltojen rakenne on nuorille selkeä ja entuudestaan tuttu. Nuorten on paljon helpompaa osallistua nuorteniltoihin, kun he tietävät etukäteen, miten illan ohjelmarakenne etenee. Lisäksi yksinkertainen ja tuttu rakenne luo iltoihin turvallisuutta. Yksinkertainen ohjelma ei kuitenkaan tarkoita tylsää ohjelmaa. Yksinkertaiseenkin rakenteeseen on mahdollista jättää varaa yllätyksellisyydelle, joilla saadaan nuorteniltoihin silloin tällöin mielekästä vaihtelua. Illan suunnittelussa tulee huomioida myös nuoret. Ohjelmassa on oltava tilaa nuorten omille kysymyksille, jotka ovat heidän mielenpäällään sillä hetkellä. Näin nuoret saavat vastauksia omiin kysymyksiinsä ja he kokevat itsensä tärkeiksi, kun heidät huomioidaan. Näitä kysymyksiä voikin kysyä nuorilta etukäteen ja huomioida myös näin nuoret ohjelman suunnittelussa. Kun iltojen ohjelma on valmisteltu huolella ja siinä on huomioitu nuoret, kokevat nuoret itsensä tärkeiksi myös sitä kautta. Nuorten kokiessa itsensä nuortenilloissa tärkeiksi tulevat he myös uudestaan iltoihin. (Paananen 2005, 116.)

5) Nuorilla on aikaa tutustua myös muihin nuoriin (Paananen 2005, 116). Evankeliumin ja kristillisten arvojen eteenpäin välittäminen nuorille on hyvin tärkeää, mutta vähintään yhtä tärkeää on nuorten saama vertaistuki toisiltaan. Harvassa ovat paikat, missä nuoret saavat keskustella keskenään vapaasti ja jakaa koke-

muksiaan. Tätä mahdollisuutta seurakunnan on hyvä tarjota nuorille omissa nuortenilloissaan. Vaikka se veisi nuortenilloista aikaa pois joltain muulta, maksaa se kuitenkin itsensä takaisin tuoden nuoret yhä uudestaan ja uudestaan nuorteniltoihin. (Paananen 2005.)

Paananen (2005, 113) muistuttaa, etteivät kaikki seurakunnan nuoret halua isoksi. Nuortenilloissa tulee siis olla jotain, mikä saa myös heidät kokemaan itsensä tervetulleiksi ja kuuluvansa osaksi ryhmää. Lisäksi nuorteniltojen ajalla ja paikalla on merkitystä. Iltojen tulee tapahtua nuorten vapaa-ajalla ja nuortentilan täytyy olla heitä kutsuva. Hyvin harva haluaa viettää aikaansa tilassa, joka muistuttaa luokka- tai kokoushuonetta. Mitä kodikkaammalta nuortentila tuntuu, sen mukavampi siellä on viettää aikaa. (Köykkä 2014, 65.)

Näiden ”perustoimintojen” lisäksi seurakunnissa voi olla myös muita nuorten toiminnan muotoja. Seurakunnan ohjaajien taidoista ja kyvyistä riippuen nuorilla voi olla mahdollisuus osallistua erilaisiin soittokerhoihin tai liikunnallisiin nuorteniltoihin. Erilaiset kertaluontoiset erikoisillat ovat toivottua vaihtelua tavalliseen nuorisotyön viikkoon. Tällaisia erikoisilloja voivat olla vaikkapa yhteinen retki jonnekin tai elokuvailta nuorisotilalla. Myös spiritualiteetin näkymisestä on hyvä pitää huoli nuorten toiminnassa. Monet seurakunnat järjestävätkin messuja, joita on muokattu nuorille helpommin lähestyttäviksi huomioiden kellonaika ja messun rakenne. Näin kannustetaan nuoria osallistumaan jumalanpalveluksiin.

Kokoontuva nuorten toiminta ei kuitenkaan enää tavoita nuoria samalla tavalla kuin ennen. Tämän vuoksi varsinkin suuremmissa kaupungeissa ohjaajat lähtevät liikkeelle omista työhuoneistaan nuorten luokse. Puhutaan jalkautuvasta työstä, kun ohjaajat pyrkivät tavoittamaan nuoret siellä, missä he jo valmiiksi viettävät vapaa-aikaansa. Tämä on osoitus yhdestä erittäin tärkeästä oivalluksesta, mitä tulee nuorisotyöhön. Nuorten toimintaa on tehtävä nuorten ehdoilla (Köykkä 2014, 63). Ohjaajilla onkin tämän kanssa valtava haaste, sillä ohjaajien on pysyttävä sopeutumaan nuorten muuttuvaan maailmaan. Nuoret itse saattavat pysyä samanlaisina vuodesta toiseen, mutta heidän maailmansa tulee muuttumaan aina. Mikä on kiinnostanut nuoria viisi vuotta sitten, ei välttämättä kiinnosta nuoria enää tänään. Ohjaajien onkin pysyttävä liikkeessä, mentävä sinne missä nuoret

ovat ja puhuttava heille asioista nuorille ominaisin keinoin (Köykkä 2014, 63, 151).

Seurakunnan nuorten toiminta onkin hyvin pitkälti samanlaista toimintaa kuin esimerkiksi kaupungin järjestämä nuorten toiminta. Mikä sen erottaa muusta nuorisotyöstä? Paananen (2005, 110–113, 117–118) mukaan koinonia. Koinoniolla tarkoitetaan Jeesuksen seuraajien välistä yhteyttä. Tuo yhteys liittää nuoret niin seurakuntaan kuin myös toisiin kristittyihin ja nuoriin. Se kulkee nuorten mukana päivästä toiseen ja sen tarvitsemia tarpeita tulee täyttää. Sen vuoksi kirkonkin on pystyttävä tekemään nuorisotyötä. Nuorten yhteys seurakuntaan ja toisiin nuoriin ei ole sellainen, joka tulee tyydytetyksi vuodeksi kerrallaan kesän rippileirillä. Se tarvitsee ruokkimista ympäri vuoden, missä kirkon nuorisotyöllä on valtava merkitys. Parhaimmillaan nuortenilta voi olla juuri sellainen paikka, missä nuori voi saada tarvitsemansa. Luomalla nuortenillasta fyysisesti ja hengellisesti turvallisen tilan, seurakunta voi tarjota nuorelle paikan, missä hän voi keskustella ja oppia omasta uskostaan yhdessä toisten nuorten ja seurakunnan työntekijöiden kanssa. Samalla se vastaa kysymykseen nuorteniltojen tarpeellisuudesta. Nuorilla on hyvin harvassa mahdollisuudet, jossa he saavat vapaasti keskustella toisten nuorten kanssa ja kohdata heitä, ilman mitään ulkopuolisia pakottavia rakenteita. Nuortenilta toimii tällaisena mahdollisuutena, missä nuoret voivat keskustella toisten nuorten ja heistä välittävien aikuisten kanssa kysymyksistä, jotka askarruttavat aikuisuuden kynnyksellä olevan nuoren mieltä. (Paananen 2005, 110–113, 117–118.)

5 PROSESSIN KUVAUS

Opinnäytetyömme sai varsinaisen alkunsa, kun keväällä 2016 keskustelimme Paavalin seurakunnan nuorisotyönohjaajan kanssa. Hän kertoi, kuinka heidän seurakuntansa isosilla on vaikeuksia pitää hartauksia. Yhteisen keskustelun pohjalta päädyimme siihen, että haaste oli todennäköisesti nuorten kokema etäisyys hengellisiin asioihin. Tällöin hengellisten asioiden välittäminen muille nuorille voi tuntua haastavalta. Pohdittuamme ongelmaa saimme idean materiaalipaketista, jonka avulla nuoret voisivat tutustua ja harjoittaa omaa hengellisyyttään.

Olimme pohtineet tuotoksemme hyödyntämisen mahdollisuuksia yleisesti luterilaisen kirkon seurakuntien nuorisotyössä. Ennen opinnäytetyön suunnitelman esittelyä löytämämme tutkimustieto ja kirjallisuus hengellisyyden hyödyistä vahvisti ajatusta tuotoksemme tarpeellisuudesta ja erityisesti suunnitelman esittämisen jälkeen löytämämme materiaali vahvisti tätä ajatusta. Tekijöistä Roni Vatto oli keskustellut Nuori Kirkko ry:n nuorisosihteerin kanssa opinnäytetyöstämme. Nuori Kirkko ry:n kustantamo Lasten Keskus ja Kirjapaja oy julkaisee paljon materiaalia seurakuntien käyttöön ja nuorisosihteerit ehdotti, että heiltä voisi löytyä apua tällaisen materiaalipaketin tekemiseen. Vastaavasti me tarjoamme Nuori Kirkko ry:lle valmiin materiaalipaketimme, joka laitetaan heidän nettisivuilleen ilmaisemateriaalina seurakunnille. Keskustelemme myös mahdollisuudesta jatkokehittää materiaalipakettia varsinaiseksi kirjaksi asti.

Elokuussa 2017 esittelimme opinnäytetyömme ideapaperin hyväksytysti opinnäytetyön ohjausseminaarissa. Opinnäytetyöryhmässämme ei tuolloin ollut kirkon alan lehtoria, joten muiden alojen lehtorit hoitivat työmme ohjaamisen. Tämän jälkeen pidimme yhteisen palaverin molempien työelämätahojen kanssa lokakuussa 2017. Palaverissa esittelimme suunnittelemamme materiaalipaketin runkoa, kuulimme molempien työelämätahojen toiveita opinnäytetyön ja materiaalipaketin suhteen sekä keskustelimme yhteistyön jatkumisesta.

Opinnäytetyömme suunnitelma hyväksyttiin helmikuussa 2018. Tämän jälkeen jatkoimme teorian laajentamista sekä materiaalipakettiin valittavien menetelmien

suunnittelua. Tässä vaiheessa opinnäytetyömme pääohjaaja myös vaihtui. Opin-
näytetyöryhmäämme tuli mukaan kirkon alan lehtori, joka tuli ohjaajaksemme so-
siaalialan lehtorin tilalle. Pidimme yhteisen palaverin uuden pääohjaajamme
kanssa, missä kävimme läpi opinnäytetyömme tilannetta sekä millaisia toiveita ja
ohjeita hänellä on työllemme. Keväällä 2018 ehdimme pitää lisäksi erilliset pala-
verit sekä Nuori Kirkko ry:n nuorisosihteerin että Paavalin seurakunnan nuorisotyö-
nohjaajan kanssa. Näissä palavereissa käsitelimme opinnäytetyömme sen
hetkistä tilannetta ja esittelimme heille materiaalipakettiin valitsemiamme mene-
telmiä. Otimme heiltä vastaan neuvoja materiaalipakettiin, minkä jälkeen saimme
ohjausta vielä sähköpostin välityksellä.

Syyskuussa 2018 lähdimme yhdessä suorittamaan harjoitteluvaihtoa Kroatiaan.
Tätä ennen olimme esitelleet opinnäytetyön käsikirjoituksen opinnäytetyön oh-
jausseminaarissa. Käsikirjoitusta ei kuitenkaan hyväksytty sellaisenaan. Pidimme
pääohjaajamme kanssa palaverin, jossa esittelimme materiaalipakettiamme ja
pyysimme häneltä vielä viimeiset ohjeet sen viimeistelyyn ennen sen lähettämistä
koekäyttöön. Kroatiasta käsin kävimme vielä sähköpostiohjausta Nuori Kirkko
ry:n nuorisosihteerin kanssa, joka auttoi meitä materiaalipaketin menetelmien te-
kijänoikeuskysymysten kanssa. Saatuamme materiaalipaketin valmiiksi koekäyt-
töä varten lähetimme sen Paavalin seurakunnan nuorisotyönohjaajalle syyskuun
lopussa. Pidimme myös etäpalaverin hänen kanssaan koekäytöstä ja sen toteut-
tamisesta. Tämän jälkeen suunnittelimme Paavalin seurakunnan nuorille materi-
aalipakettia varten palautekyselyn, jonka avulla voisimme kehittää pakettiamme
vastaamaan nuorten tarpeita. Palautteen materiaalipaketista saimme nuorilta
joulukuussa 2018. Lisäksi kysyimme työelämätahojen edustajilta palautetta ma-
teriaalipaketista sähköpostitse.

Opinnäytetyömme pääohjaaja eläköityä vuoden 2018 lopussa ja hänen tilalleen
tuli kirkon alan yliopettaja, joka otti hänen paikkansa meidän opinnäytetyömme
ensisijaisena ohjaajana. Tapasimme yliopettajan helmikuussa 2019, jolloin esit-
telimme hänelle opinnäytetyömme idean, sen tilanteen sekä koekäytössä olleen
materiaalipaketin. Opinnäytetyömme palautimme esitarkistukseen huhtikuun
alussa. Korjattuamme opinnäytetyötämme julkistamisseminaarissa saatujen pa-
lautteiden perusteilla luovutimme sen tarkistukseen toukokuun alussa.

6 MATERIAALIPAKETIN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA ARVIOINTI

6.1 Työelämätahot ja kohderyhmä

Opinnäytetyöllemme valikoitui kaksi eri työelämätahoa, Paavalin seurakunta ja Nuori Kirkko ry. Paavalin seurakunta antoi aiheen työllemme sekä tarjosi kohderyhmän, jossa pystyimme suorittamaan tuotoksen koekäytön. Nuori Kirkko ry puolestaan tarjoaa tuotokselleme jakelukanavan muihin eri seurakuntiin. Lisäksi molemmat työelämätahot ovat antaneet asiantuntija-apua tuotoksemme suunnittelun aikana.

Paavalin seurakunta on Helsingin kantakaupungissa sijaitseva seurakunta, jonka jäsenenä on 49 prosenttia alueen asukkaista. Helsingin seurakuntayhtymän (2016) mukaan vuonna 2016 alueella asui 4 337 iältään 0–17-vuotiasta. Heistä 2 062 oli Paavalin seurakunnan jäseniä. Paavalin seurakunnan alueen asukasmäärä on kasvava. (Ahlsten 2016, 20.)

Paavalin seurakunnan nuorten toiminnan olennaisiksi piirteiksi on nostettu muun muassa mukana oleminen nuorten arjessa, levähdyspaikan tarjoaminen arjen keskellä ja valmius keskustella nuorten elämästä nousevista kysymyksistä. Lisäksi Paavalin seurakunta haluaa antaa nuorille tilaa ihmettelylle sekä tarjota heille eväitä hengelliseen elämään. Tätä on toteutettu esimerkiksi kahden keskiöllä keskusteluilla nuorten kanssa niin kasvotusten kuin myös sosiaalisen median välityksellä. Paavalin seurakunnan rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön kuuluu isoskoulutusta, nuorteniltoja, kesänuorteniltoja, nuortenmessuja sekä leirejä. (Paavalin seurakunta nuorisotyön toimintakertomus, 2018.) Seurakunnan (2015) mukaan isostoiminnan syyskaudella painotetaan erityisesti nuoren oman hengellisyyden tukemista. Lisäksi nuorten osallistaminen on nuorten toiminnassa vahvasti läsnä. (Ahlsten 2016, 21.)

Nuori Kirkko ry on luterilaisten seurakuntien muodostama palvelujärjestö, jonka toiminta kattaa vauvasta nuoreen aikuiseen ulottuvan kasvun tukemisen. Järjes-

tön sääntöjen mukaisesti sen tehtävänä on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja osallisuutta sekä kehittää ja palvella seurakuntien lapsi-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyötä. Tätä Nuori Kirkko ry toteuttaa muun muassa tarjoamalla seurakunnille ammatillista täydennyskoulutusta, toteuttamalla kehittämishankkeita, tuottamalla materiaalia ja menetelmiä sekä vahvistamalla lasten ja nuorten osallisuutta luterilaisissa seurakunnissa. Lisäksi Nuori Kirkko ry toimii linkkinä kirkon ja yhteiskunnallisten toimijoiden välillä vahvistaen lasten ja nuorten painoarvoa yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Nuori Kirkko ry on syntynyt vuonna 2017 Seurakuntien Lapsityön Keskuksen, PTK – poikien ja tyttöjen keskuksen sekä Nuorten Keskuksen yhdistyessä. (Nuori Kirkko ry. Järjestö. Nuori kirkko.)

Kohderyhmäksemme valitsimme rippikoulun jälkeisen nuorisotyön nuoret luterilaisen kirkon seurakunnissa. Iältään tämä tarkoittaa noin 16–18-vuotiaita nuoria. Opinnäytetyömme idea nousi esiin Paavalin seurakunnan isosten ongelmasta. Tällöin oli viisainta rajata työ koskemaan sen ikäisiä nuoria, joita pääasiassa toimii isostoiminnassa. Laajentaessamme työmme tavoitteita koskemaan koko luterilaista kirkkoa, laajensimme samalla myös kohderyhmäämme seurakuntien rippikoulun jälkeisen nuorisotyön nuoria koskeväksi. Samalla tuli kiinnittää huomiota myös arvioituun ikään. Isostoiminta sisältää myös nuoriksi aikuisiksi lasketavia nuoria useissa seurakunnissa. Hyvin harvassa seurakunnassa on kuitenkin olemassa vakituista nuorten aikuisten toimintaa. Nuoret aikuiset eroavat myös kehitykseltään merkittävästi juuri rippikoulun käyneistä nuorista, jolloin molemmille ääripäille sopivan materiaalipaketin tekeminen olisi ollut haastavaa. Koimme nuorten aikuisten osuuden isostoiminnassa sen verran pieneksi, että rajasimme näihin syiden vedoten kohderyhmän koskemaan vain nuorisotyön pääasiallista ikäryhmää. Suuntaamalla työmme yleisesti nuorisotyöhön isostoiminnan sijaan, halusimme mahdollistaa myös niiden nuorten hengellisen identiteetin tukemisen, jotka eivät koe isostoimintaa omakseen.

6.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Materiaalipakettimme alkuperäinen tarkoitus oli auttaa Paavalin seurakunnan nuoria tutustumaan omaan spiritualiteettiinsa ja sitä kautta helpottaa hartauksien pitämistä. Tämä ajatus kehittyi ja muotoutui ensimmäiseksi tavoitteeksemme: nuoren spiritualiteetin tukeminen ja hengellisyyden hyötyjen tuominen nuorille. Löytämämme tutkimustieto ja kirjallisuus auttoivat meitä ymmärtämään spiritualiteetin tukemisen hyödyt ja sen tarpeellisuuden kirkon nuorisotyössä, jonka vuoksi päätimme laajentaa työmme tarkoituksen koskemaan Paavalin seurakunnan nuorten lisäksi yleisesti koko luterilaisen kirkon seurakuntien nuoria. Tämä kehittyi toiseksi tavoitteeksemme: kehittää seurakuntien nuorisotyötä henkilökohtaisen spiritualiteetin huomioimisessa.

Kirkon tekemässä työssä hengellisyyden tulee olla läsnä ja seurakunnan tuettava jäseniään spiritualiteetin kanssa. Esimerkiksi Porkan (2009) tutkimusten mukaan uskon horjuminen tai sen katoaminen kesken isokoulutuksen ovat syitä jättää koulutus kesken. Osalle nuorista isokoulutus oli ollut myös pettymys, koska se ei tarjonnut tarpeeksi tukea hengelliselle kasvulle. (Porkka 2009, 312.) Välttääksemme nämä ongelmat olemme halunneet tarjota Suomen luterilaisen kirkon seurakunnille tuotoksen, jota he voivat hyödyntää omassa työssään. Isokoulutukseen lähtevät nuoret jakautuvat hengellisiltä odotuksiltaan puoliksi niihin, jotka odottavat oman uskonnon vahvistumista koulutuksen aikana ja niihin, jotka eivät sitä odota. Nuorten odotukset hengellisyyteen kasvavat entisestään, mitä vanhemmaksi he tulevat. (Porkka 2009, 318, 323.) Materiaalipakettimme osoittaa hengellisyyden moninaisuutta tarjoamalla monia eri tapoja harjoittaa ja kokea hengellisyyttä. Siksi pakettimme sopii hyvin myös isokoulutukseen: ne nuoret, jotka eivät ole kiinnostuneita hengellisistä asioista tai ovat epävarmoja omasta uskostaan ja hengellisyydestään, voivat saada rohkaisua siitä, ettei ole vain yhtä tapaa kohdata omaa spiritualiteettiaan.

Näin ollen toivomme materiaalipakettimme olevan ratkaisu seurakuntien nuorten toiminnassa vallitseviin odotuksiin ja tarpeisiin, joka samalla kehittää toimintaa enemmän nuoren spiritualiteettia huomioivammaksi. Parhaimmassa tapauk-

sessä materiaalipaketti voi palvella nuorta auttaen häntä tutustumaan omaan spiritualiteettiinsa sekä antaa eväitä siihen, miten sitä voi hyödyntää omaan jaksamiseen tai yhteisön hengellisyyden luomiseen ja ylläpitämiseen. Seurakuntien työntekijöiden oma jaksaminen ja hengellinen hyvinvointi ovat myös tärkeitä ja koemme paketistamme olevan mahdollisesti hyötyä heillekin, vaikka se ei ole ollut tavoitteenamme tai tarkoituksenamme.

6.3 Materiaalipaketin suunnittelu

Materiaalipakettimme tapaista tuotosta ei ollut tehty aiemmin, minkä vuoksi emme voineet hakea esimerkkiä muista tuotoksista. Jouduimme näin ollen suunnittelemaan materiaalipakettimme omien taitojemme pohjalta. Suunnitellessamme materiaalipakettia halusimme varmistaa, että jokainen nuori voi löytää paketistamme itselleen sopivan menetelmän. Mikään menetelmä ei sovi kaikille, ja jokainen harjoittaa spiritualiteettiaan omalla tavallaan. Lähdimmekin miettimään, minkä kaiken voi kokea hengelliseksi ja esittelimme oman versiomme materiaalipaketin rungosta työelämätahoillemme. He kokivat runkomme muuten toimivana, mutta toivoivat meidän huomioivan jumalanpalvelusta tuotoksessamme enemmän. Näin päädyimme lopulta kuuteen kokonaisuuteen (hiljentyminen, Raamattu, musiikki, jumalanpalvelus ja kirkko, hartaus sekä rukous).

Tarkoituksenamme oli löytää jokaiseen kokonaisuuteen muutama eri menetelmä. Menetelmien tuli erota aihepiirinsä lisäksi myös tyyliltään toisistaan, jotta se voisi mahdollisimman monipuolinen. Aloitimme työskentelyn pohtimalla, mitä menetelmiä tunnemme jo entuudestaan, mitä osaisimme itse kehittää ja mistä löytäisimme niitä mahdollisesti lisää. Etsimme erilaisia menetelmiä alan kirjallisuudesta, nettisivuilta, kirkon alan työntekijöiltä ja omakohtaisten kokemusten kautta. Tämän lisäksi käytimme omaa luovuuttamme kehittämällä täysin uusia menetelmiä tuotostamme varten. Valitsimme työhömmme menetelmiä perustuen tarkoitukseemme työn laajuudesta sekä omaan harkintaamme menetelmien mielekkyydestä nuorille. Pyysimme valitsemistamme menetelmistä kommentteja työelämätahojen edustajilta sekä ohjaajaltamme ennen koekäyttöä. Nämä kommentit nostivat esiin ongelmia tekijänoikeuksien kanssa, joiden selvittämisessä Nuori Kirkko

ry:n nuorisosihteeri auttoi meitä. Konsultoimme häntä asiassa, koska hän on ollut mukana monessa kirjaprojektissa. Nuori Kirkko ry:n nuorisosihteeri antoi selkeitä neuvoja ja korjausehdotuksia, joiden ansiosta selvitimme tekijänoikeuksia koskevat ristiriidat.

Suunnittelimme materiaalipaketimme ulkoasua prosessimme alkuvaiheessa ja päätimme, että keskitymme siihen vasta työn loppuvaiheessa. Koekäytön aikaan päätimme, että haluamme saada tarkan palautteen sisällöstä, joten emme pyrkineet saamaan visuaalista ilmettä siinä vaiheessa kasaan. Visuaalisuus olisi tuonut työllemme lisäarvoa ja parantanut luettavuutta, mutta aikataulusyistä jouduimme jättämään sen pois. Tarkoituksenamme on jatkotyöstön aikana saada materiaalipaketille siisti, mutta hillitty visuaalinen ilme.

6.4 Tuotoksen kuvaus

Tuotoksemme sisältää 15 menetelmää, jotka on jaoteltu seuraaviin kokonaisuuksiin: hiljentyminen, Raamattu, musiikki, jumalanpalvelus ja kirkko, hartaus sekä rukous. Jokainen menetelmä on omalla sivullaan. Kunkin sivun alussa on mittari, joka kertoo kuinka paljon aikaa menetelmä vie, mihin tahoon menetelmä suuntautuu (Jumala, Raamattu vai lukija itse) sekä millaisessa tilassa menetelmä voidaan toteuttaa. Tämän jälkeen jokaisessa menetelmässä on johdanto, joka kertoo menetelmän tavoitteesta ja yleisesti menetelmästä itsestään. Jos menetelmä seuraa selkeää kaavaa, se on esitetty viimeisenä kyseisen menetelmän sivulla.

Tämä rakenne on tehty selkeyden vuoksi. Mittari kertoo lukijalle, voiko hän käyttää menetelmää sillä hetkellä vai vaatiiko se erityistä aikaa ja paikkaa. Lisäksi se kertoo lukijalle, onko kyseinen menetelmä sitä suhdetta varten, jota hän haluaa hyödyntää tai vahvistaa. Johdanto kertoo menetelmän lähtökohdista ja tavoitteista, jolloin lukija voi päättää hyödyntää tai olla hyödyntämättä menetelmää. Selkeä rakenne niissä menetelmissä, joissa se on mahdollinen, luo menetelmän toteuttamisen ja harjoittelun helpoksi.

6.5 Koekäyttö, palaute ja arviointi

Lähetimme materiaalipaketin Paavalin seurakuntaan koekäyttöä varten syyskuussa 2018. Koekäytön on suunnitellut ja toteuttanut kokonaisuudessaan Paavalin seurakunnan nuorisotyönohjaaja. Tähän ratkaisuun päädyimme tietoisesti yhteisen keskustelun pohjalta. Halusimme antaa seurakunnan nuorisotyönohjaajalle vapaat kädet materiaalipaketin hyödyntämiseen työssään ilman erillisiä ohjeita meiltä. Näin pystyimme saamaan palautetta siitä, miten hyvin tuotos toimii sellaisenaan nuorisotyötä tukevana materiaalina. Nuorille materiaalipaketti lähetettiin nuorisotyönohjaajan välityksellä pdf-tiedostona WhatsApp-sovelluksen kautta. Näin jokaisella nuorella on ollut mahdollisuus omaan kopioon työstä. Kyseisessä Whatsapp-ryhmässä oli materiaalipaketin lähetyshetkellä 45–50 nuorta.

Kaksi kuukautta kestäneen itsenäisen läpikäymisen lisäksi materiaalipakettia on käyty läpi yhdessä muiden nuorten kanssa. Tämä käytiin Paavalin seurakunnan ”isosjatkoilla”, jossa nuoret tutustuivat pienissä ryhmissä omiin osuuksiinsa, jonka jälkeen esittelivät sen muille. Materiaalipaketin arviointia varten olimme tehneet nuorille sähköisen kyselylomakkeen, jonka avulla he pystyivät antamaan palautetta eri kysymysten avulla sekä lopuksi vapaan sanan muodossa. Puolitoista tuntia kestäneen yhteisen läpikäynnin jälkeen nuoret antoivat palautetta lomakkeen kautta itsenäisesti. Ennen kyselylomakkeen täyttämistä seurakunnan nuorisotyönohjaaja oli muistuttanut keiden käyttöön kyselyn vastaukset menevät ja mitä varten. Isosjatkoilla paikalla olleista 23 nuoresta kyselyyn vastasi 16 nuorta. Vastaaminen tapahtui yhteisen läpikäynnin jälkeen. Lomake välitettiin myös jälkikäteen Whatsapp-ryhmän kautta niille nuorille, jotka eivät osallistuneet isosjatkoille. Tätä kautta saimme vielä kolme vastausta lisää, kaiken kaikkiaan siis 19 vastausta.

Lomakkeessa kysyimme muun muassa jokaisesta menetelmästä mielipiteen ja kehittämissuhteet, kokiko nuori materiaalipaketin hyödylliseksi, mistä hän olisi halunnut tietää lisää sekä yleisarvosana koko tuotokselle. Kysymykseemme ”Mistä menetelmistä pidit ja mistä et pitänyt?” nousi ilmi seuraavia huomionarvovi-

sia asioita. Kaikista vähiten materiaalipaketin menetelmistä pidettiin Rukous-teen alla olevista menetelmistä (Rukousnauha, Ignatiaaninen viiden kohdan rukous ja Jeesuksen rukous lenkkipolulla). Näitä samoja menetelmiä jätettiin toisaalta myös testaamatta tavallista enemmän. Muita vähemmälle kokeilulle jääneitä menetelmiä olivat Hiljentyminen-teen alla olleet Hiljaisuuden retriitti ja Mitä ympäristö kertoo?, Raamattu-teen alainen Bible journaling ja Jumalanpalvelus ja kirkko -teen Tuomasmessu. Yleisesti kaikista menetelmistä kuitenkin pidettiin, sillä kaikkien menetelmien kohdalla menetelmästä pitivät puolet tai yli puolet kyseistä menetelmää kokeilleista. Erityisesti nuoret pitivät Raamatunkohta, Soittolistahartaus, Ehtoollinen, Perinteinen hartaus ja Musiikki rukouksena menetelmistä. Mediksestä, Soittolistahartaudesta, ja Bible journalingista olisi toivottu lisää tietoa.

Kysymykseen “Koitko, että materiaalipaketista oli sinulle hyötyä?” 63 prosenttia vastasi, ettei kokenut materiaalipaketista olleen hyötyä, kun taas 37 prosenttia vastasi sen tarjonnan hyötyä. Samanlainen jako on nähtävissä myös niiden välillä, jotka ottaisivat materiaalipaketin omaan käyttöön ja suosittelisivat sitä kaverilleen sekä niiden välillä, jotka eivät ottaisi sitä käyttöön tai suosittelisi sitä. Palautteesta käy kuitenkin ilmi, että osa nuorista kiinnostui tuotoksestamme.

Yleisesti materiaalipakettimme koettiin hyvänä kokonaisuutena, jossa menetelmät oli esitetty hyvin. Toistuvana palautteena mainittiin materiaalipaketin olevan hyvin pitkä. Palautteessa nostettiin esille myös materiaalipaketin olleen hyvin toteutettu, vaikka ei ehkä olisikaan ollut itselle hyödyllinen. Tämä näkyi myös arvosana-asteikossa, jossa yli puolet antoivat materiaalipakettimme arvosanaksi 8 tai paremman asteikolla 1–10.

Nuorten lisäksi saimme palautetta myös seurakunnan nuorisotyönohjaajalta. Hän kehui erityisesti materiaalipaketin laajuutta ja monipuolisuutta sekä sopivuutta sekä yksilö- että ryhmätyöskentelyyn. Nuorisotyönohjaaja kaipasi tuotokseen lisää visuaalisuutta, mutta kehui sen kielen olevan nuorten kannalta sopivaa ja ymmärrettävää. Hän kertoi materiaalipaketin läpikäynnin osissa olleen toimiva

osa isokoulutusta nuorten kanssa, jotka olivat juuri käyneet rippikoulun. Nuorisotyönohjaaja kertoi materiaalipaketin myös jäävän osaksi seurakunnan isokoulutuksen koulutuksellista osuutta.

7 POHDINTA

7.1 Tavoitteiden arviointi

Ensimmäinen tavoite – nuoren spiritualiteetin tukeminen ja hengellisyyden hyötyjen tuominen nuorille – oli suurempi ja abstraktimpi. Sen kanssa teimme paljon töitä, sillä aihe on noussut esiin tieteellisessä keskustelussa vasta viimeisen 30 vuoden aikana. Lopulta löytämämme lähdemateriaali oli kuitenkin erittäin olennaista aiheemme kannalta. Näiden lähteiden avulla opimme paljon uutta ja toimme sitä myös työhömmä. Tutkimustiedon puute näkyy kuitenkin raportissamme, sillä nuorten hengellisyydestä tehdyt tutkimukset keskittyvät pääosin positiivisiin muuttujiin. Olisi ollut hyödyllistä saada vastakkaista näkemystä, sillä se olisi tuottanut laadukkaampaa pohdintaa itse ilmiöstä. Paketissamme tavoite näkyy moninaisuutena, sillä halusimme täyttää tavoitetta mahdollisimman laajasti. Kehitimme paljon erilaisia menetelmiä, jotta eri tavalla ajattelevat ja kokevat nuoret voisivat saada hyötyä paketistamme.

Tuotoksessamme yritämme toteuttaa tavoitettamme. Nuorilta saamamme palautteen mukaan he eivät kokeneet pakettiamme hyödylliseksi. Tämä on tärkeä palaute, ja se pitää ottaa huomioon tuotoksemme arvioinnissa ja jatkokehityksessä. Mielestämme työmme ei saavuttanut tätä tavoitetta, sillä nuorten kokemus tuotoksesta on oleellisempi tavoitteiden suhteen kuin työntekijöiden ja työelämätahojen kokemukset. Emme kuitenkaan koe, että olisimme epäonnistuneet: ensimmäinen tavoite on iso ja abstrakti, jonka vuoksi sen saavuttaminen ei ole helppoa. Työntekijöiden ja työelämätahojen palaute kuitenkin osoittaa mielenkiintoa pakettiamme ja aihettamme kohtaan. Koemme ammattilaisten antaman palautteen osoituksena pakettimme hyödynnettävyydestä ja aiheen tärkeydestä. Tavoitteen saavuttaminen vaatii kuitenkin jatkokehittämistä sekä suurempia resursseja kuin mitä meillä oli käytettävissä.

Toinen tavoite – kehittää seurakuntien nuorisotyötä henkilökohtaisen spiritualiteetin huomioimisessa – oli helpommin lähestyttävä kokonaisuus. Seurakuntatyön konteksti on tuttua meille molemmille, sillä meillä on työkokemusta useista

eri seurakunnista. Tutkimustuloksista ja kirjallisuudesta nousseiden spiritualiteetin tukemisen kohdalla huomasimme, että seurakunnilla ei välttämättä ole riittävästi henkilökohtaista spiritualiteettia tukevaa materiaalia tai edes tietoa spiritualiteetista. Mielestämme seurakuntien tulisi olla juuri niitä paikkoja, joissa spiritualiteetin tulisi olla rohkeasti esillä kaikissa toiminnassa. Siksi halusimme tehdä paketista koko luterilaiselle kirkolle sopivaksi.

Koimme onnistuneemme tässä tavoitteessa, sillä seurakunnan nuorisotyönohjaaja kertoi ottavansa materiaalipaketin käyttöön osana Paavalin seurakunnan isoskoulutusta. Tämä mahdollistaa Paavalin seurakunnan nuorille uusia tapoja harjoittaa omaa spiritualiteettiaan. Nuorilta saamamme palautteen pohjalta koemme kuitenkin materiaalipaketin jatkokehittämisen tarpeelliseksi, jotta saamme aiheestamme ja paketistamme enemmän hyötyä nuorille. Materiaalipaketin rinnalle voisi myös kehittää materiaalin työntekijöille, joka keskittyisi spiritualiteetin hyödyistä kertomiseen ja antaisi samalla uusia ideoita nuorisotyön toteuttamiseen luterilaisessa kirkossa.

Koimme tavoitteemme työtä tukeviksi, sillä ne motivoivat meitä tärkeydellään etenkin työn alussa. Ne ovat kuitenkin hyvin isoja ja abstrakteja, mikä vaikutti työmotivaatioon työn loppupuolella. Konkreettinen tavoite olisi tuonut lisämotivaatiota, koska olisimme voineet nähdä tavoitteen täyttymisen oman työmme kautta.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen tulee pystyä toteuttaa ja osata oman alansa ammattieettiset periaatteet ja arvopohja. Tutkinnon suorittaneen tulee vastata omasta toiminnastaan ja toimia sovittujen toimintatapojen mukaan, huomioiden samalla muut. (Juujärvi, Myyry, Pessa 2011, 11.) Opinnäytetyömme pohjina toimivatkin sosiaalialalle ominaiset arvot tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Koemme tärkeäksi, että jokaisella tulisi olla mahdollisuus harjoittaa spiritualiteettia omalla tavallaan. Näin spiritualiteetin hyödyt olisivat mahdollisimman helposti saatavilla kaikille.

Olemme huomioineet eettisyyden erityisesti tuotoksemme kohdalla. Koska olemme käyttäneet eri lähteistä olevia menetelmiä inspiraatioina tai olemme ottaneet menetelmän kokonaisuutena jostain, olemme joutuneet pohtimaan tekijänoikeuksia ja materiaalipaketin eettisyyttä. Tekijänoikeuslain (L 404/1961) mukaan teoksen luojalla on tekijänoikeudet kyseiseen teokseen. Lain kolmannen pykälän mukaan, kun teosta esitetään tai käytetään kokonaan tai osittain, tulee teoksen tekijä esittää. Tekijä, joka on toisen teosta vapaasti muuttaen saanut aikaan uuden ja itsenäisen teoksen, omistaa tekijänoikeudet teokseensa, riippumatta alkuperäisteoksen tekijänoikeudesta. (L 404/1961.) Kokonaisena hyödynnettyjen menetelmien kohdalla olemme kysyneet luvat tekijöiltä heidän menetelmänsä hyödyntämiseen ja olemme ne saaneet. Olemme maininneet heidät tekijänoikeuslain mukaisesti myös työmme lähteissä, kuten myös muiden menetelmien lähteet, joista olemme ottaneet selkeästi vaikutteita. Tekijänoikeusongelmien kanssa meitä auttoi työelämätahtomme edustaja, Nuori Kirkko ry:n nuorisosihteeri.

7.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyömme sisältöä voidaan tarkastella Nuorisotyönohjaajan ydinosaa-miskuvauksen perusteella, sillä työmme keskittyy vahvasti kirkon nuorisotyönohjaajan pätevyYTEemme. Nuorisotyönohjaaja on ensisijaisesti kasvattaja ja kasvun tukeminen on työn keskiössä (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010). Tämä ei rajoitu vain fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun, sillä hengellinen kasvu on myös tärkeä elementti (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010). Tämän vuoksi raporttimme rakentuu nuoren kehityksen pohjalle. On tärkeää ymmärtää, missä elämäntilanteessa nuori on, jotta hänen kasvuaan voi tukea oikealla tavalla. Mitään kasvua ei voi myöskään pakottaa, mikä on ymmärrettävä myös hengellisen kasvun yhteydessä.

Nuorisotyönohjaajan ydinosaa-minen koostuu neljästä ydinosaa-misalueesta, jotka ovat hengellisen työn osaaminen ja arvo-osaaminen, organisaatio- ja kehiti-

tämisosaaminen, pedagoginen osaaminen sekä yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010). Otsikoiden perusteella työmme voisi sijoittaa kokonaan hengellisen työn osaamisen alle, mutta ydinosaamisalueiden sisältöjen perusteella se tulisi sijoittaa suurimmilta osin pedagogisen osaamisen alle. Tämä perustuu siihen, että hengellisen työn osaamisen sisällöt keskittyvät keskeisten teologian tuntemiseen, seurakuntalaisten kohtaamiseen sielunhoidollisessa tai diakonisessa yhteydessä sekä arvo- ja eettiseen osaamiseen. Pedagogisen osaamisen sisällöt keskittyvät enemmän kasvun ja kehityksen tukemiseen sekä kristilliseen kasvatukseen, joista molemmat ovat tärkeitä osa-alueita hengellisyyden kehittymiselle. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010.) Opinnäytetyömme keskiössä eivät ole tietyt keskeiset teologiset totuudet vaan nuoren hengellisen kasvun tukeminen.

Myös loput ydinosaamisalueet ovat tärkeitä. Vaikka yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen jää pienemmälle, sen merkitys korostuu erilaisuuden kohtaamisessa ryhmässä (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010). Nuoret eivät ole homogeeninen ryhmä, mutta jotkut voivat erottua muista enemmän kuin muut vaatteidensa, puhetyylinsä tai spiritualiteettinsa kautta. Nuorisotyönohjaajan tehtävä on estää mahdollinen kiusaaminen ja auttaa ryhmää erilaisuuden kohtaamisessa. Opinnäytetyömme voi auttaa purkamaan erilaisia harhaluuloja siitä, että kristillistä spiritualiteettia voisi harjoittaa vain tietyllä tavalla. Myös kehittämisosaaminen näkyy työssämme muun muassa reflektiona, joka on myös tärkeä taito ihmisten parissa tehtävässä työssä. Se muistuttaa meille, että olemme samanarvoisia ihmisiä kuin seurakuntalaiset ja myös ammattilainen tekee virheitä.

Kuitenkin koulutuksemme on sosionomi (AMK), jolloin työtämme tulee tarkastella myös sosionomin kompetenssien näkökulmasta. Esimerkiksi kasvun tukeminen kuuluu sosionomin kompetensseihin (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016). On tärkeää ymmärtää kasvun tukemisen laajuus sekä sen merkitys hyvinvointia suojaavana tekijänä. Hengellisyys on osa jokaista ihmistä ja näin meidän tulee huomioida se osana ihmisen kokonaisuutta toimiessamme tulevina ammattilaisina.

Hengellisyden tukeminen sen tuomien hyötyjen näkökulmasta on myös tärkeää ennaltaehkäisevää toimintaa. Hengellisyden rooli muun muassa päihteidenkäytön ja riskikäyttäytymisen ehkäisyssä vaatii vielä lisää tutkimusta, mutta se osallisuutta edellä mainittujen riskien ehkäisyyn ei voida kiistää. Siksi nuoren spiritualiteetti voidaan nähdä hyvinvoinnin suojatekijäksi ja sen tukeminen ehkäiseväksi työksi, jotka sosiaalialan AMK-verkosto (2016) on maininnut sosionomin kompetensseissa.

Luovuuden merkitys työympäristön ja -työtapojen kehittämisessä on myös mainittu kompetensseissa. Nämä näkyvät työssämme melko selkeästi, sillä ennen opinnäytetyötämme vastaavaa materiaalia ei ole koostettu tai tehty. On myös huomionarvoista, että työmme liittyy alamme tuoreimpiin kehityssuuntiin. Emme yritä saada yksin aikaan muutosta, vaan ennakoimme kirkon ammatillisia trendejä.

Produktion itsenäinen toteuttaminen vaatii ajankäyttöön ja itsensä johtamiseen liittyviä taitoja (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016). Ei ole itsestäänselvyys, että ihminen osaa jaksottaa tekemistään ja motivoida itseään työhön. Koemme kasva-neemme tällä osa-alueella erityisesti opinnäytetyön aikana. Nämä taidot kantavat varmasti työelämään asti ja siellä pitkälle.

Kompetensseihin kuuluu vahvasti myös kehittäminen (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016). Koko työmme on lähtenyt nuoria koskevasta ongelmasta, johon pyrimme vastaamaan kehittämällä jotakin fyysistä heidän avukseen. Työmme ei kuitenkaan ole täydellinen, vaan se sisältää paljon mahdollisuuksia kehittää sitä vielä paremmaksi tulevaisuudessa. Myös työn kriittinen arviointi ja reflektointi ovat tärkeitä ammatillisia taitoja, jotka näkyvät työssämme (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016).

7.4 Kehittämisideat

Vaikka materiaalipakettia keuhuttiin ja se koettiin onnistuneena, ainoastaan alle 40 prosenttia piti sitä itselleen hyödyllisenä. Pohdimme, mahtoiko kysymyksenasettelu vaikuttaa lopputulokseen. Emme olleet määritelleet mitenkään sanaa ”hyöty”, vaan se jäi täysin nuoren tulkittavaksi. Toisaalta tulos on vertailtavissa Porkan (2009, 318) tutkimuksen tulokseen, jossa isoseksi lähteneistä 42 prosenttia piti uskon vahvistumista tärkeänä hakiessaan isoseksi. Pohdittuamme, miten voisimme parantaa työtä enemmän nuoria palvelevammaksi, tulimme siihen lopputulokseen, että voisimme ottaa nuoria mukaan materiaalipaketin suunnitteluun. Nuoret voisivat kertoa, mitkä asiat näkevät mielekkäänä seurakunnan toiminnassa ja mitä elementtejä he itse suosivat. Yhdessä voisimme näiden pohjalta suunnitella ja soveltaa niistä hengellisyyttä tukevia menetelmiä. Myös seurakunnan nuorisotyönohjaajan nostama visuaalisuuden lisääminen on keino, mikä tulee huomioida materiaalipakettia kehittäessä. Huomioimalla niin työelämätahoilta kuin myös nuorilta tulleet palautteet, meillä on mahdollisuus kehittää työtä aina julkaistavaksi painotuotteeksi asti. Tämä vaatii tosin vielä tiiviimpää yhteistyötä Nuori Kirkko ry:n kanssa. Materiaalipakettillemme olisi lisäksi mahdollista tehdä rinnakkaismateriaali, joka olisi kohdennettu työntekijöille. Rinnakkaismateriaali sisältäisi tietoa spiritualiteetin merkityksestä sekä tarjoaisi neuvoa ja ohjeita työntekijöille nuorten hengellisyyden tukemiseksi. Näin materiaalipakettimme voi palvella luterilaisen kirkon hengellisyyttä tulevaisuudessa laajemmin.

Materiaalipakettimme kehittämisen lisäksi pohdimme kokonaisuudessaan opinäytetyömme esille nostamien asioiden huomioimista luterilaisen kirkon työssä. Tutkimukset puhuvat hengellisyyden hyödyistä niin nuorille kuin kaikille ihmisille. Hengellisyys on kuitenkin vaiettu asia Suomessa, joten olisi hyvä tutkia, millä tavoin hengellisyys näkyy suomalaisessa kirkossa ja yhteiskunnassa. Tutkimustiedon avulla voisimme huomioida hengellisyyden hyötyjä laajemmin. Teorian puolesta olisi mahdollisuus tehdä materiaalipaketti myös inhimilliseen spiritualiteettiin. Spiritualiteetin tukeminen osoittautui myös paljon hyödyllisemmäksi, kuin mitä aluksi ajattelimme. Esimerkiksi Köykkä (2014, 104) toteaa, että kun hoidamme ihmisen sisintä ja hänen hengellistä ulottuvuuttaan, huolehdimme samalla siitä, että hän löytää luonnollisen paikkansa yhteisöstä. Työmme palvelee

siis nuoren spiritualiteetin tukemisen lisäksi hänen kuulumistaan omaan yhteisönsä. Seurakunnan nuorten toiminnan tavoitteen täytyy nimittäin olla jokin muu kuin seuraavan kesän isosten tuottaminen. Nuorten toiminnan tulee huomioida nuoren tarve hengellisyydelle sekä tarjota hänelle erilaisia välineitä spiritualiteettinsa hoitamiseen. Mikäli tätä ei tehdä, nuori ei tule tuntemaan kuuluvansa seurakuntaan. Tämä vaikuttaa myös niihin nuoriin, jotka tulevat valituiksi isosiksi. Miten he voisivat onnistua tärkeimmässä tehtävässään, eli uusien nuorten liittämässä seurakuntaan, jos he eivät itsekään tunne kuuluvansa siihen (Köykkä 2014, 55)? Tämän vuoksi koemme työmme olevan tärkeää eri seurakunnille, tarjoten heille suoraan yhden materiaalin, jolla nuoret voivat hoitaa spiritualiteettiaan.

LÄHTEET

- Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. (2003). *Nuoren aika*. Helsinki: WSOY.
- Ahlsten, A. (2016). *Nuorten osallisuuden kehittäminen Paavalin seurakunnan nuorisotyössä* (Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosi-aali- ja terveystieteiden YAMK-tutkinto). Saatavilla <https://www.theseus.fi/handle/10024/117429>
- Asheim, I. & Mogstad, S.D. (1987). *Religionspedagogik. Tolkning, undervisning, oppdragelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Astley, J. 1994: The philosophy of Christian religious education. Birmingham: Religious Education Press.
- Boyatzis, C. J. (2012). Spiritual development during childhood and adolescence. Teoksessa L. J. Miller (toim.), *The Oxford handbook of psychology and spirituality* (s. 151–169). New York: Oxford University Press.
- Carlsson, L.-G. (1997). *Perspektiv på barnuppfostran. En studie av föräldraskap i kristen miljö*. Acta universitatis Upsaliensis. Uppsala Studies in Education 69.
- Collins-Mayo, S. & Dandelion, P. (2010). *Religion and youth*. Farnham; Burlington, Vt.: Ashgate.
- Cox, H. G. (2010). The future of faith. New York, NY: HarperOne.
- Halme, L. (2008). *Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena*. Helsinki: LK-kirjat.
- Hood, R. W., Jr., Hill, P. C. & Spilka, B. (2018). *The psychology of religion: An empirical approach*. New York, NY: Guilford Press.
- Hull, J. M. (2002). Spiritual development: Interpretations and Applications. *British Journal of Religious Education* 24(3), 171–182.
- Hyvönen, J. (2006). *Kristityn nuoren aikuisen spiritualiteetti*. (Pro gradu –tutkielma, Helsingin yliopisto, Teologinen tiedekunta, käytännöllisen teologian laitos). Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Isoja ihmeitä: Isostoiminnan linjaus 2016 (2016). (Suomen ev.lut. kirkon julkaisu 43). Helsinki: Kirkkohallitus.

- Juujärvi, S., Pessa, K., Myyry, L. & Pessa, K. (2007). *Eettinen herkkyyys ammatillisessa toiminnassa*. Helsinki: Tammi.
- Ketola, K. (13.3.2019). KTK:n 50-vuotisjuhlaseminaari: Euroopan muuttuvat arvot ja uskonnollisuuden murros. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Kirkon tulevaisuuskomitea. (2016). Kirkon tulevaisuuskomitean mietintö. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kotila, H. (2003). Spiritualiteetti – Ajankohtainen näkökulma. Teoksessa S. Häyrynen, H. Kotila & O. Vatanen (toim.), *Spiritualiteetin käsikirja* (13–23). Helsinki: Kirjapaja.
- Kronqvist, E. & Pulkkinen, M. (2007). *Kehityopsykologia: Matkalla muutokseen*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.
- Köykkä, A. (2014). *Nuorisotyön alkeet ja jatko*. Helsinki: Kirjapaja.
- L 1054/1993. Kirkkolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>
- L 404/1961. Tekijänoikeuslaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>
- Luumi, P. (1997). Kasteen kautta seurakuntaan. Teoksessa Luukkonen, L. (toim.), *Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön* (79–86). Helsinki: Lasten Keskus.
- McGrath, A. E. (1999). *Christian spirituality: An introduction*. Oxford: Blackwell.
- Miller, L. (2016). *The Spiritual Child: The New Science On Parenting for Health and Lifelong Thriving*. New York: Picador/St. Martin's Press.
- Muhonen, M. & Tirri, K. (2008). Mitä on kristillinen kasvatus?. Teoksessa J. Porkka (toim.), *Johdatus kristilliseen kasvatukseen* (63–82). Helsinki: Lasten Keskus: LK-kirjat.
- Nuori Kirkko ry. Järjestö. Nuori kirkko. Saatavilla 29.4.2019 <https://nuorikirkko.fi/jarjesto/nuori-kirkko/>
- Nurmi, J. (1995). Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. (1995). Näkökulmia kehityopsykologiaan: Kehitys kontekstissään (256–274). Helsinki: WSOY.
- Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. (2014). *Ihmisen psykologinen kehitys*. Helsinki: WSOY.

- Nurmiranta, H., Leppämäki, P., & Horppu, S. (2009). *Kehityopsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen*. Helsinki: Kirjapaja.
- Paananen, T. (2005). Nuorteniltojen puolesta. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.), *Nuorisotyön käsikirja* (109–118). Helsinki: Kirjapaja.
- Paavalin seurakunta. Nuorisotyön toimintakertomus 2017. (2018). Moniste.
- Porkka, J. (2005). Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.), *Nuorisotyön käsikirja* (82–108). Helsinki: Kirjapaja.
- Porkka, J. (2009). Rippikoulusta seurakunnan vapaaehtoistyöhön – Iseksi haluamisen motiivit ja odotukset. Teoksessa T. Innanen, K. Niemelä & J. Porkka (toim.), *Rippikoulun todellisuus* (311–328). Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Porkka, J. (2017). Rippikoululaisten ja isosten uskonnollisuuden ja motivaation muutos sekä Matteus-efekti. Teoksessa S. Jattu & J. Kokkonen (toim.), *Tehdään ihmeitä!: Osallisuus, vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hengellisyys isostoiminnassa* (153–188). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Puolimatka, T. (1995). Kasvatus ja filosofia. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Raunio, A. (2003). Onko olemassa luterilaista spiritualiteettia? Teoksessa O-P. Vainio (toim.), *Johdatus luterilaisen spiritualiteetin teologiaan*. Helsinki: Kirjapaja.
- Roehlkepartain, E. C., Benson, P. L., King, P. E., & Wagener, L. (2006). Spiritual development in childhood and adolescence: Moving to scientific mainstream. Teoksessa E. C. Roehlkepartain, P. L. Benson, P. E. King & L. Wagener (toim.), *The handbook of spiritual development in childhood and adolescence*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications.
- Saastamoinen, M. (2007). *Nuorisokasvatuksen teoria: Perusteita ja puheenvuoroja*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Sandsmark, S. (2002). A Lutheran Perspective on Education. *Journal of Education and Christian Belief*, 6(2), 97–105.

- Sosiaalialan AMK-verkosto (2016). Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Saatavilla 2.5.2019 <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko (2010). Sakasti. Koulutus. Ydinosaaminen. Ydinosaamiskuvauksia. Saatavilla 2.5.2019 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/\\$FILE/nuorisott_yo.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/$FILE/nuorisott_yo.pdf)
- Telama, R. & Laakso, L. (1995). Liikunta ja urheilu lasten ja nuorten sosiaalis-eettisen kehityksen ympäristönä. Teoksessa Lyytinen, P., Kor-kiakangas, M. & Lyytinen, H. (toim.), *Näkökulmia kehityspsykologiaan: Kehitys kontekstissaan* (275–288). Helsinki: WSOY.
- Tähkäpää, A., Taavitsainen, T., Lehtinen, K., Kallinen, E., Ojala, S., Jutila, J., Syrjä-Turpeinen S., Tukeva, P. & Lampenius, S. (2012). *Nuoret seurakuntalaisina*. Helsinki: Pekan Offset.
- Ubani, M. (2006). What makes life spiritual? Exploring the life orientations of Finnish pre-adolescents. Teoksessa K. Tirri (toim.), *Religion, spirituality and identity*. Bern: Peter Lang.
- Viljamaa, J. (2017). *Mitä minä teen tämän teinin kanssa*. Helsinki: Minerva.
- Vuorinen, R. (2004). *Minän synty ja kehitys: Ihmisen psyykkinen kehitys yli elämänsäkaaren*. Helsinki; Porvoo: WSOY.

LIITE 1. Palautekyselyn kyselyrunko

Palaute toteutettiin Google Forms –palvelun kautta sähköisellä kyselylomakkeella.

1) Syntymävuosi

- a) 2000 tai sitä vanhempi
- b) 2001
- c) 2002
- d) 2003

2) Sukupuoli

- a) Mies
- b) Nainen
- c) Muu sukupuoli / En halua kertoa

3) Mistä menetelmästä pidit ja mistä et pitänyt?

- a) Spending time with God (Ajan viettäminen Jumalan kanssa)
  - i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- b) Hiljaisuuden retriitti
  - i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- c) Mitä ympäristö kertoo?
  - i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- d) Bible journaling
  - i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- e) Raamatunkohta

- i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- f) Musiikki rukouksena
- i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- g) Soittolistahartaus
- i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- h) Ehtoollinen
- i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- i) Tuomasmessu
- i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- j) Kirkkorukous
- i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- k) Medis
- i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- l) Perinteinen hartaus
- i) Pidin
  - ii) En pitänyt
  - iii) En kokeillut
- m) Rukousnauha
- i) Pidin
  - ii) En pitänyt

- iii) En kokeillut
  - n) Ignatiaaninen viiden kohdan rukous
    - i) Pidin
    - ii) En pitänyt
    - iii) En kokeillut
  - o) Jeesuksen rukous lenkkipolulla
    - i) Pidin
    - ii) En pitänyt
    - iii) En kokeillut
- 4) Miksi et pitänyt niistä menetelmistä, joihin valitsit "En pitänyt"?
- 5) Miten muokkaisit menetelmää...
- a) Spending time with God (Ajan viettäminen Jumalan kanssa?)
  - b) Hiljaisuuden retriitti?
  - c) Mitä ympäristö kertoo?
  - d) Bible journaling?
  - e) Raamatunkohta?
  - f) Musiikki rukouksena?
  - g) Soittolistahartaus?
  - h) Ehtoollinen?
  - i) Tuomasmessu?
  - j) Kirkkorukous?
  - k) Medis?
  - l) Perinteinen hartaus?
  - m) Rukousnauha?
  - n) Ignatiaaninen viiden kohdan rukous?
  - o) Jeesuksen rukous lenkkipolulla?
- 6) Koitko, että materiaalipaketista oli sinulle hyötyä?
- a) Kyllä
  - b) En

- 7) Jos kyllä, niin mitä?
- 8) Mistä menetelmistä olisit halunnut lisää tietoa? Millaista tietoa?
- 9) Kerro omin sanoin, miltä koko materiaalipaketti tuntui: mitä pitäisi lisätä, mitä poistaa, mitä oli liikaa jne.
- 10) Arvosana materiaalipaketin toimivuudesta
(Arvosanalla: Ei toiminut ollenkaan 1 – 10 Erittäin toimiva)
- 11) Ottaisitko materiaalipaketin omaan käyttöösi?
  - a) Kyllä
  - b) En
- 12) Suositteletko materiaaliamme kaverillesi?
  - a) Kyllä, ehdottomasti!
  - b) En valitettavasti.
- 13) Vapaa sana meille

LIITE 2. Materiaalipaketti nuoren hengellisen identiteetin tukemiseksi rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä

Materiaalipaketti on saatavilla erillisenä tiedostona Theseuksesta.